

**УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ
КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему

Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту "Створення магазину технологічних продуктів у Норвегії"

Виконав: здобувач IV курсу, групи МЕВ-17
Спеціальності 292 Міжнародні економічні
відносини
Світличний Р.Е.

Керівник: Лимонова Е.М. заступник
зав. кафедри, кандидат економічних наук

**Дніпро
2021**

УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ

КАФЕДРА ГЛОБАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Перший (бакалаврський) рівень

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Затверджую:

Зав. кафедри _____

(підпис, прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

“ ____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу
Світличному Руслану Едуардовичу

1. Тема роботи: Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту "Створення магазину технологічних продуктів у Норвегії"

2. Керівник роботи Лимонова Е.М. заступник зав. кафедри, кандидат економічних наук

Затверджені наказом від " ____ " _____ 20__ р., № _____

3. Термін здачі здобувачем закінченої роботи: 01.06.2021

4. Цільова установка та вихідні дані до роботи: проведення обґрунтування розробки міжнародного інвестиційного проекту щодо створення магазину технологічних продуктів у Норвегії за рахунок придбання готового бізнесу. Виявлення чи є інвестиційний проект прибутковим.

5. Зміст роботи (перелік питань, які належить розробити): розглянути сучасний стан соціально-економічного розвитку Норвегії, провести аналіз зовнішньоекономічної діяльності Норвегії, розробити міжнародний інвестиційний проект "відкриття магазину технологічних продуктів в Норвегії".

6. Консультанти розділів роботи:

Розділ	Консультант (прізвище, ініціали, посада)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	Лимонова Е.М. заступник зав. кафедри, кандидат економічних наук		
АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НОРВЕГІЇ	Лимонова Е.М. заступник зав. кафедри, кандидат економічних наук		
РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ "ВІДКРИТТЯ МАГАЗИНУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОДУКТІВ В НОРВЕГІЇ"	Лимонова Е.М. заступник зав. кафедри, кандидат економічних наук		

7. Дата видачі завдання 01.10.2020

8. Календарний план виконання роботи

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	
		За планом	Фактично
1	Закріплення керівника кваліфікаційної роботи	до 5 грудня 2020 р.	
2	Вибір та обговорення теми кваліфікаційної роботи	до 10 грудня 2020 р.	
3	Остаточне затвердження теми кваліфікаційної роботи	до 15 січня 2021 р.	

4	Одержання завдання на кваліфікаційну роботу у наукового керівника	до 20 лютого 2021 р.	
5	Складання бібліографії та вивчення літературних джерел	до 1 березня 2021 р.	
6	Виконання першого розділу	до 15 березня 2021 р.	
7	Збір матеріалів на підприємстві	до 30 березня 2021 р.	
8	Виконання другого розділу	до 10 травня 2021 р.	
9	Виконання третього розділу	до 15 травня 2021 р.	
10	Оформлення висновків і рекомендацій	до 25 травня 2021 р.	
11	Оформлення роботи, одержання відзиву	до 1 червня 2021 р.	
12	Попередній захист кваліфікаційної роботи	9-11 червня 2021 р.	
13	Захист кваліфікаційної роботи	22-25 червня 2021 р.	

Здобувач _____ Світличний Р.Е.
підпис *прізвище, ініціали*

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Лимонова Е.М.
підпис *прізвище, ініціали*

АНОТАЦІЯ

Світличний Р.Е. Розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Створення магазину технологічних продуктів у Норвегії».

У роботі проведено дослідження сучасного стану та тенденцій розвитку економіки Норвегії за останні десять років. Виявлено, що Норвегія є експортно-орієнтованою країною, більшу частину валового випуску якої забезпечує енергетичний сектор. Незважаючи на високу значимість добувної промисловості, Норвегії вдалося уникнути ряду характерних для нафтовидобувної країни проблем. Багато в чому це було досягнуто за рахунок створення Національного фонду добробуту, кошти якого дозволили економіці країни подолати «велику рецесію» з мінімальним серед скандинавських країн падінням валового випуску, уникнути скорочення економіки в період другої хвилі рецесії в 2011-2012 роки, а також підтримують економічне зростання в даний час. Проте, залежність від світових цін на енергоносії продовжує залишатися фактором ризику для економічного зростання країни. Уряд Норвегії продовжує лібералізувати своє законодавство про іноземні інвестиції з метою більш точної відповідності стандартам ЄС і протягом останнього десятиліття скоротив бюрократичні норми, щоб спростити інвестиції. Це створює сприятливі умови для організації підприємств малого бізнесу, де можна поєднувати інвестування та створення робочого місця для самого інвестора. У роботі розроблено міжнародний інвестиційний проект по створенню магазину технологічних продуктів у Норвегії в м. Осло за рахунок власних коштів інвестора з України. Наведені розрахунки потреби в інвестиційних ресурсах, обґрунтовано організаційно-правову форму створюваного підприємства, а також проведено розрахунки основних показників, які дали змогу оцінити інвестиційні привабливість запропонованого проекту.

Ключові слова: соціальний розвиток, ринок праці, інвестиційний клімат Норвегії, NPV, термін окупності інвестиційного проекту

SUMMARY

Svitlichnyi R.E. Development and implementation of the international investment project "Creation of a store of technological products in Norway".

The paper examines the current state and trends of the Norwegian economy over the past ten years. It was found that Norway is an export-oriented country, most of whose gross output is provided by the energy sector. Despite the high importance of the extractive industry, Norway has managed to avoid a number of problems typical of the oil-producing country. This was largely due to the creation of the National Welfare Fund, which allowed the country's economy to overcome the "great recession" with a minimal decline in gross output among the Scandinavian countries, avoid economic contractions during the second wave of recession in 2011-2012, and support economic growth now. However, dependence on world energy prices remains a risk factor for the country's economic growth. The Norwegian government continues to liberalize its foreign investment legislation to better comply with EU standards and has cut red tape over the past decade to simplify investment. This creates favorable conditions for the organization of small businesses, where you can combine investment and job creation for the investor. The paper develops an international investment project to create a store of technological products in Norway in Oslo at the expense of the investor from Ukraine. Calculations of the need for investment resources are given, the organizational and legal form of the created enterprise is substantiated, and also calculations of the basic indicators which have allowed to estimate investment attractiveness of the offered project are carried out.

Keywords: social development, labor market, investment climate of Norway, NPV, payback period of the investment project.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НОРВЕГІЇ.....	9
1.1. Загальна характеристика розвитку економіки Норвегії.....	9
1.2. Характеристика соціального розвитку Норвегії.....	15
1.3. Ринок праці Норвегії та її участь у міжнародних міграційних процесах .	19
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НОРВЕГІЇ	24
2.1. Характеристика інвестиційної діяльності в Норвегії.....	24
2.2. Експортно-імпортна діяльність Норвегії.....	27
2.3. Оцінка інвестиційного клімату в Норвегії	34
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ВІДКРИТТЯ МАГАЗИНУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОДУКТІВ В НОРВЕГІЇ.....	42
3.1. Обґрунтування доцільності інвестиційного проекту	42
3.2. Планування реалізації інвестиційного проекту	45
3.3. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проекту.....	47
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	52

ВСТУП

Іноземні інвестиції справляють істотний вплив на економічне зростання держави, так як за рахунок них збільшується кількість вкладень в розвиток виробництва країни, освоєння нових технологій, інноваційних управлінських методик, що змінюють структуру, динаміку розвитку економіки країни-реципієнта капіталу. Проблема залучення іноземних інвестицій існує багато десятиліть і продовжує зберігати свою наукову і практичну значимість до теперішнього часу. Незважаючи на активізацію діяльності іноземних інвесторів одних країн, програють багатьом іншим державам за обсягами залученого іноземного капіталу.

Норвегія на сучасному етапі має достатньо суттєвий вплив як на європейській, так і на світовій арені. Зовнішньоекономічна діяльність цієї держави в першу чергу направлена на взаємодію та тісне співробітництво з іншими країнами. На сучасному етапі саме зв'язки з іншими країнами досить сильно впливають на рівень життя населення та макроекономічні показники.

Актуальність дослідження зумовлена тим, що сьогодні спостерігається зміщення ринків збуту та зміни загального світового порядку, у світлі яких зовнішня політика країни та її інвестиційний клімат опиняється перед потребою перегляду здійснюваної політики та вибору подальших напрямків розвитку. Тільки при ефективній зовнішньополітичній та інвестиційній стратегії стає можливим досягнення фінансової стійкості, зміцнення фінансів і суверенітету, незалежності і стійкості до негативних зовнішньополітичних впливів, коливань світових цін на перспективних ринках та котирувань валют. Інвестиційний клімат країни є одним з основних факторів для інвестора при прийнятті рішення. Є держави, у яких позитивний інвестиційний імідж уже сформований, до таких держав належить Норвегія. З огляду на вищенаведене, актуальним є дослідження інвестиційного клімату Норвегії та можливості реалізації у цій країні інвестиційного проекту.

Метою даної дипломної роботи є розробка та шляхи реалізації міжнародного інвестиційного проекту «Створення магазину технологічних продуктів у Норвегії».

Для досягнення поставленої мети в рамках дослідження потрібно вирішити такі завдання:

- дати загальну характеристику розвитку економіки Норвегії;
- охарактеризувати соціальний розвиток Норвегії;
- розглянути ринок праці Норвегії та її участь у міжнародних міграційних процесах;
- провести аналіз інвестиційної діяльності в Норвегії;
- охарактеризувати структуру експортно-імпоротної діяльності Норвегії;
- оцінити інвестиційний клімат в Норвегії;
- обґрунтувати доцільність інвестиційного проекту;
- провести планування реалізації інвестиційного проекту ;
- оцінити економічну ефективність інвестиційного проекту.

Об'єкт дослідження – інвестиційний клімат Норвегії.

Предмет роботи є дослідження можливості реалізації інвестиційного проекту щодо створення магазину технологічних продуктів у Норвегії.

В рамках проведення дослідження було використано наступні наукові методи: аналізу та синтезу, конкретизації, індукції, абстрагування, дедукції, а також історичної та логічної оцінки досліджуваних економічних явищ.

Практичне значення одержаних результатів полягає в розробці міжнародного інвестиційного проекту створення магазину технологічних продуктів у Норвегії.

РОЗДІЛ 1. СУЧАСНИЙ СТАН СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ НОРВЕГІЇ

1.1. Загальна характеристика розвитку економіки Норвегії

Офіційна назва країни: Королівство Норвегії (Kongeriket Norge). Столицею країни є Осло. Національною валютою Норвегії є норвезька крона (NOK), із курсом: 1 USD складає 8,492 Норвезькі крони [18].

Очолює країну монарх Гарольд V Глаксбург. Керує країною прем'єр міністр ЕрнаСолберг. Норвегія межує з Фінляндією, Росією та Швецією по суші, а з Данією, Ісландією, Великобританією та Гренландією – по морю [20].

За класифікацією Світового банку Норвегія належить до групи країн з високим рівнем доходу. Економічна система Норвегії, заснована на принципах держави загального добробуту, протягом багатьох років демонструвала свою стійкість. Падіння ВВП країни було зафіксовано лише двічі за майже 40 років. Вперше валовий випуск Норвегії скоротився в 1988 році (лише на 0,3% в результаті банківської кризи в країні). Потім сильніше стиснення економіки відбулося в період світової фінансової кризи в 2009 році, коли реальний ВВП країни знизився на 1,7% (рис. 1.1).

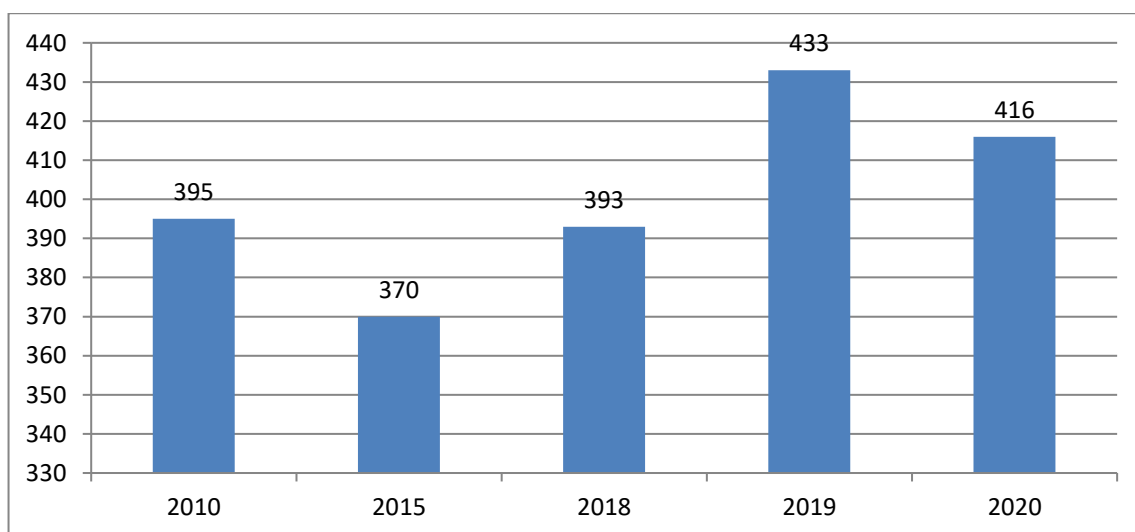

Рис. 1.1. ВВП Норвегії в 2010-2020 рр.[20]

ВВП на душу населення у 2020 році у Норвегії досяг рівня в 77,7 тисдол., що менше за рівень 2019 року внаслідок впливу пандемії, проте все одно перевищує рівень 2018 року. Економіка Норвегії показує стабільний рівень зростання 1-2% щорічно. Державний борг країни фіксується на рівні 37-40% впродовж 2010-2020 років та має позитивну динаміку до зростання.

Для економіки Норвегії, як і для інших країн Скандинавії, характерна висока ступінь інтеграції в світову економіку і глобальні ланцюжки вартості в цілому, а також експортна орієнтація зокрема. Саме це призвело до скорочення валового випуску країни в період «великої рецесії», коли було зафіксовано падіння попиту з боку ключових партнерів.

Після скорочення валового випуску в 2009 році ВВП Норвегії швидко повернувся до позитивних темпів приросту, проте значення показника так і не досягли докризових рівнів. В останні роки Норвегія є аутсайдером серед скандинавських країн за темпами зростання економіки. У 2000-2008 роках середньорічний темп приросту ВВП становив 2,2%, а в 2010-2020 роках знизився до 1,6% на рік. Сприятлива кон'юнктура світової економіки на початку XXI століття і високі ціни на енергоносії були важливими факторами, що надавали позитивний вплив на економічне зростання Норвегії, яка є великим експортером енергоносіїв. Однак після кризи попит на газ в країнах Європейського союзу, досягнувши історичного максимуму в 2010 році, почав знижуватися через реалізації програми підвищення енергоефективності економіки ЄС, і це стало перешкодою для відновлення темпів приросту ВВП Норвегії до колишнього рівня. Незважаючи на те, що енергетика є ключовою галуззю Норвегії, економіка країни значно диверсифікована. Це дозволило їй отримати додатковий дохід за рахунок підвищення конкурентоспроможності неенергетичних товарів експорту внаслідок девальвації національної валюти, викликаной зниженням цін на енергоносії в 2014 році [17].

Основні макроекономічні показники Норвегії в 2000-2020 рр. представлені в табл. 1.1.

Основні макроекономічні показники Норвегії, 2000-2019 роки*

Показники	2000	2003	2008	2009	2010	2014	2017	2018	2019
ВВП реальний,% до поперед. році	3,2	0,9	0,5	-1,7	0,7	2,0	2,3	1,3	1,9
ВВП номінальний., Млрд дол. США	171,2 228,9 462,3 386,2 428,8 498,4 398,4 434,2 417,6								
ВВП на душу населення за ПКС, тисМежд. дол.	58,6	60,2	65,1	63,2	62,8	63,9	65,6	66,1	66,9
Норма накопичення,% ВВП	21,8	19,6	26,1	24,7	25,4	27,8	27,8	27,3	28,2
Середньорічна інфляція,%	3,1	2,5	3,8	2,2	2,4	2,0	1,9	2,8	2,3
Імпорт (товари і послуги), приріст,%	2,0	1,2	3,2	-10,3	8,4	2,4	1,9	0,7	3,1
Експорт (товари і послуги), приріст,%	3,2	-0,1	0,1	-4,1	0,6	3,0	1,7	-1,1	1,6
Безробіття,% робочої сили	3,4	4,5	2,7	3,3	3,8	3,6	4,2	3,9	3,6
Населення, млн чол.	4,5	4,6	4,8	4,8	4,9	5,2	5,3	5,3	5,4
Сальдо держбюджету,% ВВП	15,1	7,2	18,7	10,3	11,0	8,8	4,9	7,3	7,6
Держборг,% ВВП	28,1	42,7	47,2	42,0	42,3	28,4	36,9	40,0	40,0
Рахунок поточних. операцій,% ВВП	14,8	12,0	15,7	10,7	11,0	10,5	5,7	8,1	6,9
Обмінний курс, крон / дол.	8,1	8,0	8,2	8,7	8,0	8,4	9,3	9,6	-

* розраховано за даними [23]

Економічна стабільність в Норвегії досягається за рахунок ефективного витрачання бюджетних коштів: профіцит державного бюджету в країні зберігається з 1994 року. Великий внесок у збереження бюджетної стабільності в Норвегії вносить Національний фонд добробуту (далі - Фонд), основною метою якого є акумуляція нафтових доходів країни і розробка стратегій для їх реінвестування. При цьому доходи, отримані від продажу нафти, інвестуються як в міжнародні активи, так і в національні проекти. Наповнення Фонду забезпечують вкрай високий рівень податків для енергетичних компаній: ставка корпоративного податку в нафтогазовій галузі досягає 78%, а для компаній, зайнятих електрогенерацією, - 58% 4. У 2020 році зважаючи високої

волатильності фінансових ринків і низької прибутковості фонд зазнав чистий збиток: 6,1% від розміщення коштів в міжнародних активах і 0,4% від реінвестування в національні проекти. У зв'язку з цим було прийнято рішення поступово розпродавати енергетичні активи для зниження залежності від коливань цін на енергоносії.

У 2020 році економіка Норвегії істотно сповільнилася: темп приросту ВВП країни склав + 1,3% після + 2,3% в 2010 році. Однією з причин падіння темпів економічного зростання стало зниження обсягів експорту товарів та послуг (-1,1% в 2018 році). Проте, МВФ прогнозує, що в 2021-2024 роках позитивна динаміка ВВП збережеться, а за підсумками 2019 року темпи приросту економіки Норвегії збільшаться до 1,9% [19].

З огляду на порівняно більш високих темпів економічного зростання в 2020 році, ослаблення норвезької крони² по відношенню до долара США і євро (-8,0% і -5,0%) в річному вираженні в листопаді 2020 року відповідно), а також інфляції вище встановленого таргету (2,0%), у вересні поточного року Центральний банк Норвегії підвищив ключову ставку четвертий раз за рік. В результаті цього значення показника досягло 1,50% після 0,75% на початку 2020 року.

Розглянемо галузеву структуру ВВП в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Галузева структура і приріст доданої вартості Норвегії за основними видами економічної діяльності, %, 2000-2020 роки*

Показники	2000	2010	2020	Приріст 2000- 2009 роки	Приріст 2010- 2020 роки	Приріст 2000- 2020 роки
Сільське господарство, лісове господарство та рибальство	2,1	1,5	2,1	6,8	36,4	104,6
Промисловість	37,5	32,8	29,5	32,8	-0,7	57,2
Добуваюча промисловість	27,5	24,6	22,9	35,9	1,2	66,4
Обробна промисловість	10,0	8,2	6,6	24,4	-6,8	32,0
Будівництво	3,9	5,6	6,5	116,8	39,1	66,4
Оптова та роздрібна торгівля, транспорт, проживання і харчування	17,0	14,9	13,4	32,9	3,3	233,6
Послуги інформації і зв'язку	3,7	4,0	4,0	62,5	10,8	57,0

Продовження таблиці 1.2

Фінансові та страхові послуги	3,0	4,5	4,9	126,9	31,2	114,2
Операції з нерухомістю	7,0	7,1	7,5	53,2	22,3	223,0
Професійна, наукова та технічна діяльність, адміністративні послуги	5,2	7,1	7,2	106,9	19,5	113,9
Соціальна сфера і захист	18,4	20,5	22,9	68,6	27,3	178,1
Рекреаційні та інші послуги	2,2	2,0	1,9	40,3	11,7	147,9

*розраховано за даними [22]

За даними Центрального статистичного бюро Норвегії, в 2020 році в структурі ВВП з використання більше 70% припадало на витрати на кінцеве споживання домашніх господарств і некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства (43,4% ВВП), а також валове нагромадження основного капіталу (27, 3% ВВП). В цілому, з початку XXI століття валове нагромадження капіталу в Норвегії істотно зросла з 21,8% ВВП в 2000 році до 27,3% ВВП в 2020 році. За оцінками МВФ, обсяг інвестицій в Норвегії в 2021 році складе 28,2% ВВП, що стане максимальним значенням показника з 1998 року.

Промисловість і сфера соціальних послуг забезпечують більше половини доданої вартості Норвегії. На частку промисловості в цілому припадає трохи менше третини доданої вартості Норвегії - в 2020 році її питома вага склала 29,5. При цьому найбільший внесок в промислову галузь вносив видобувний сектор (22,9% доданої вартості в 2020 році), в особливості - нафтогазовий сектор. Незважаючи на те, що промисловість залишається провідною галуззю економіки Норвегії, її питома вага поступово знижується. Так, в 2000-2020 роках скорочення частки промисловості в доданої вартості країни склало 8,0 п.п. (з 37,5% до 29,5%). Частка видобувного сектора за той же період знизилася на 4,6 п.п. (з 27,5% до 22,9%), а обробного - на 3,4 п.п. (з 10,0% до 6,6%).

Зниження питомої ваги промислової галузі в норвезькій економіці обумовлено негативними темпами приросту обробної промисловості, а також випереджаючим зростанням сектора послуг. Зокрема, високий приріст за 2000-2020 роки продемонстрували витрати на соціальну сферу (+ 178,1%). Їх питома вага в 2020 році досяг 22,9%, збільшившись з 18,4% доданої вартості в 2000 році.

При цьому таке значення показника перевищує не тільки середнє значення для країн Європейського союзу (18,6% в 2020 році), але і інших держав Скандинавії, для яких також характерні високі витрати на охорону здоров'я, освіту та соціальний захист [26].

Крім того, в 2020 році в Норвегії спостерігався найбільший серед країн Скандинавії питома вага сільського господарства, лісівництва та рибальства, що було обумовлено великими обсягами вилову риби. На частку цієї галузі в 2020 році довелося 2,1% доданої вартості. Більш того, в сфері рибальства спостерігався найбільший приріст доданої вартості в 2000-2020 роках (+ 293,8%). Також високий приріст доданої вартості в зазначений період був зафіксований в наступних галузях: «Оптова та роздрібна торгівля, транспорт, проживання і харчування »(+ 233,6%) і « Операції з нерухомістю »(+ 223,0%). Проте, питома вага першої знизився з 17,0% у 2000 році до 13,4% в 2020 році, а частка послуг в сфері нерухомості збільшилася всього на 0,5 п.п.

Таким чином, Норвегія - одна з найбільш розвинених країн Європи і світу. В основі економічного розвитку Норвегії (як і інших країн Скандинавії) лежить концепція держави загального добробуту, яка передбачає ключову роль держави в економічному регулюванні та забезпеченні соціального благополуччя жителів. Великі інвестиції в людський капітал і соціальний захист забезпечуються державою за рахунок високих податкових надходжень до бюджету. Це, поряд з національними культурними особливостями, дозволило країнам створити розвинені інноваційні економіки. Традиційним джерелом економічного зростання Норвегії є промисловість, основу якої становить нафтовидобувний сектор. Крім того, велику роль в економіці країни в даний час грає високорозвинений сектор державних послуг (охорона здоров'я, освіта, соціальний захист), який забезпечує високий рівень якості життя населення Норвегії. У сукупності на протязі багатьох років на дані види економічної діяльності припадає більше половини валової доданої вартості країни.

1.2. Характеристика соціального розвитку Норвегії

Норвегія має населення в 5945 тис осіб і посідає 117 місце в світі [26].

Площа країни складає 365123 кв. м. [2].

Зайнятість за секторами економіки Норвегії наведена на рис. 1.2.

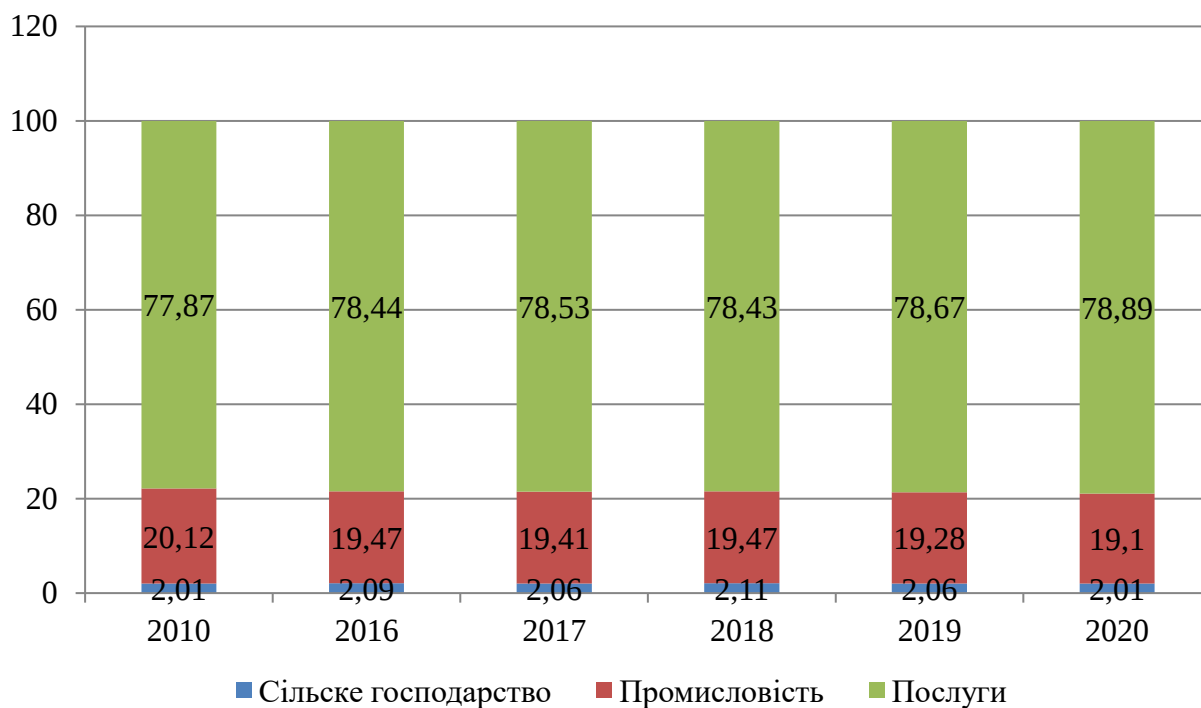

Рис. 1.2. Зайнятість за секторами економіки у Норвегії з 2010 по 2020 роки [3]

У виробництві послуг зайнято 78,89% робочої сили, 19,1% – у промисловості, і лише 2,01% – у сільському господарстві.

Динаміка зміна рівня безробіття представлена на рис. 1.3.

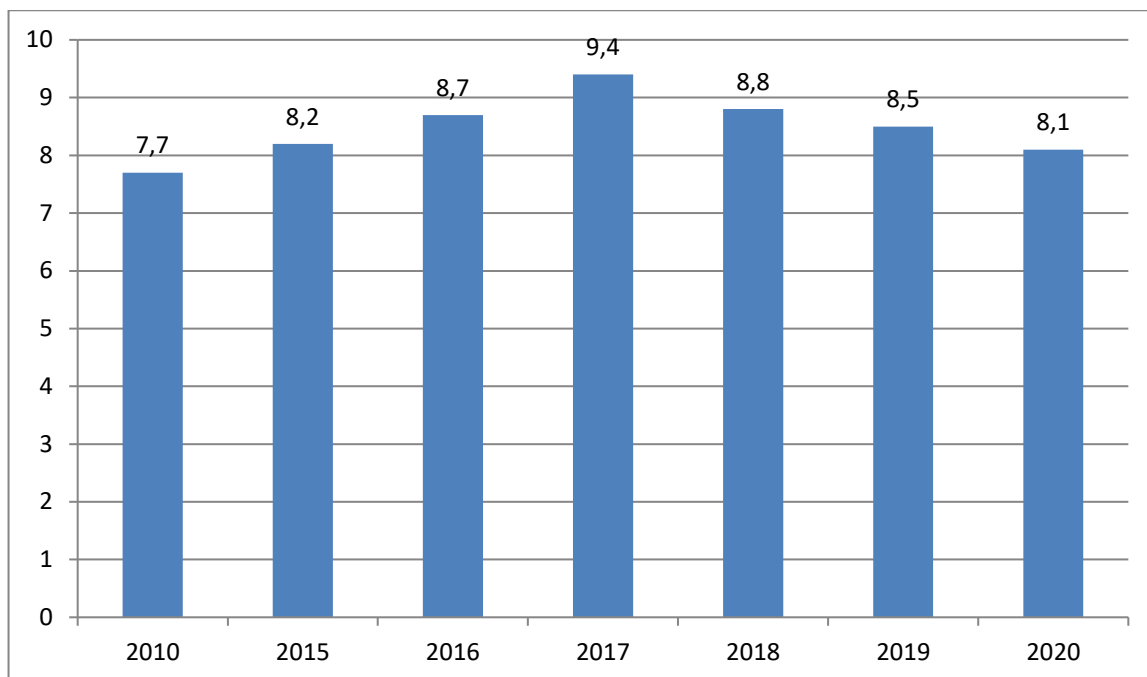

Рис. 1.3. Динаміка зміна рівня безробіття Норвегії в 2010-2020 рр. [21]

Рівень безробіття знизився з 9,4% в 2019 році до 8,8% в 2020 році. За інформацією Мінфіну Норвегії, зниження рівня безробіття в основному було забезпечено успіхами розвитку будівельної галузі. Безробіття в 2020-2021 роках продовжить знижуватися, але більш повільними темпами - 0,4 п.п. на рік. У той же час міністерство зазначило зростання прихованого безробіття - осіб, які перестали шукати роботу, а також навчаються на курсах перепідготовки або перебувають у відпустці по догляду за дітьми.

Динаміка зміна дефіциту консолідованого бюджету представлена на рис. 1.4.

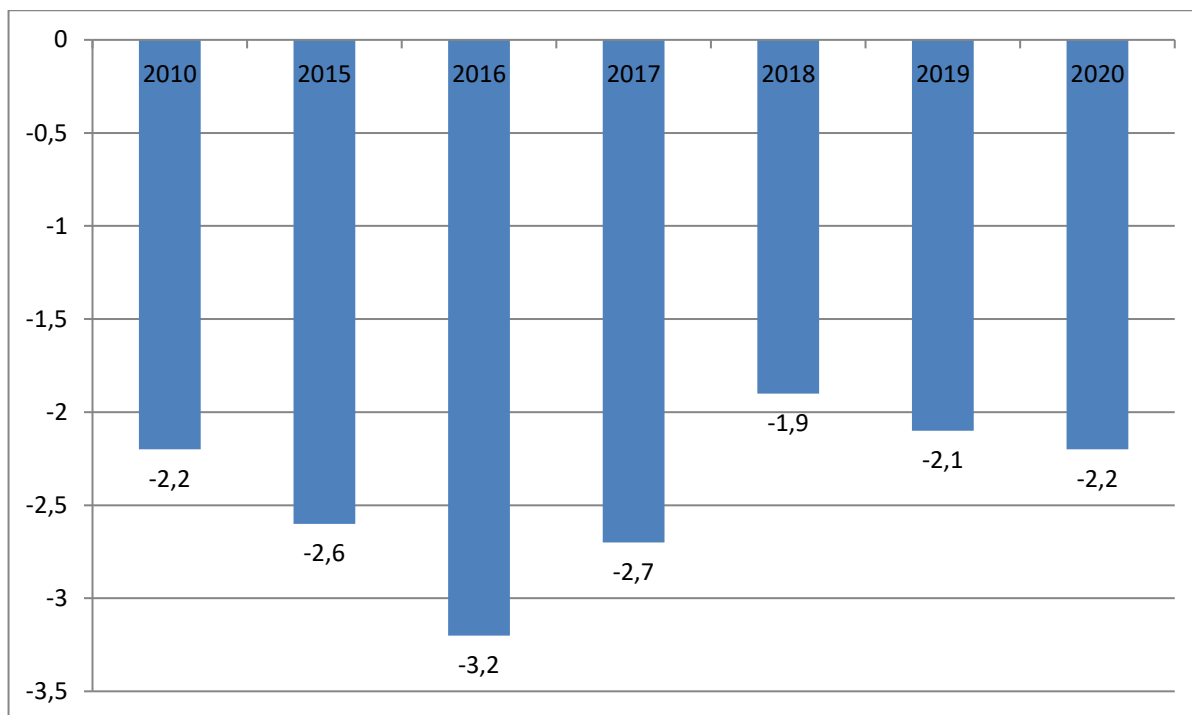

Рис. 1.4. Динаміка зміна дефіциту консолідованого бюджету Норвегії в 2010-2020 рр. [24]

Як видно із рис. 1.4 на протязі 10 років у Норвегії спостерігається скорочення обсягів дефіциту консолідованого бюджету. Дефіцит консолідованого бюджету зменшився з 5,7 млрд Євро в 2019 році до 4,1 млрд Євро, що в підсумку склало 1,9% ВВП. Дефіцит бюджету центрального уряду в 2020 році склав 2,6% ВВП, муніципального - 0,4% ВВП.

У 2021 році динаміка дефіциту консолідованого бюджету буде нульовий (дефіцит збережеться на рівні 2020 року - 1,9%) у зв'язку зі скороченням прибуткового податку. Подальше скорочення дефіциту продовжиться в 2021 році завдяки прогнозованому економічному зростанню.

Динаміка інфляції представлена на рис. 1.5.

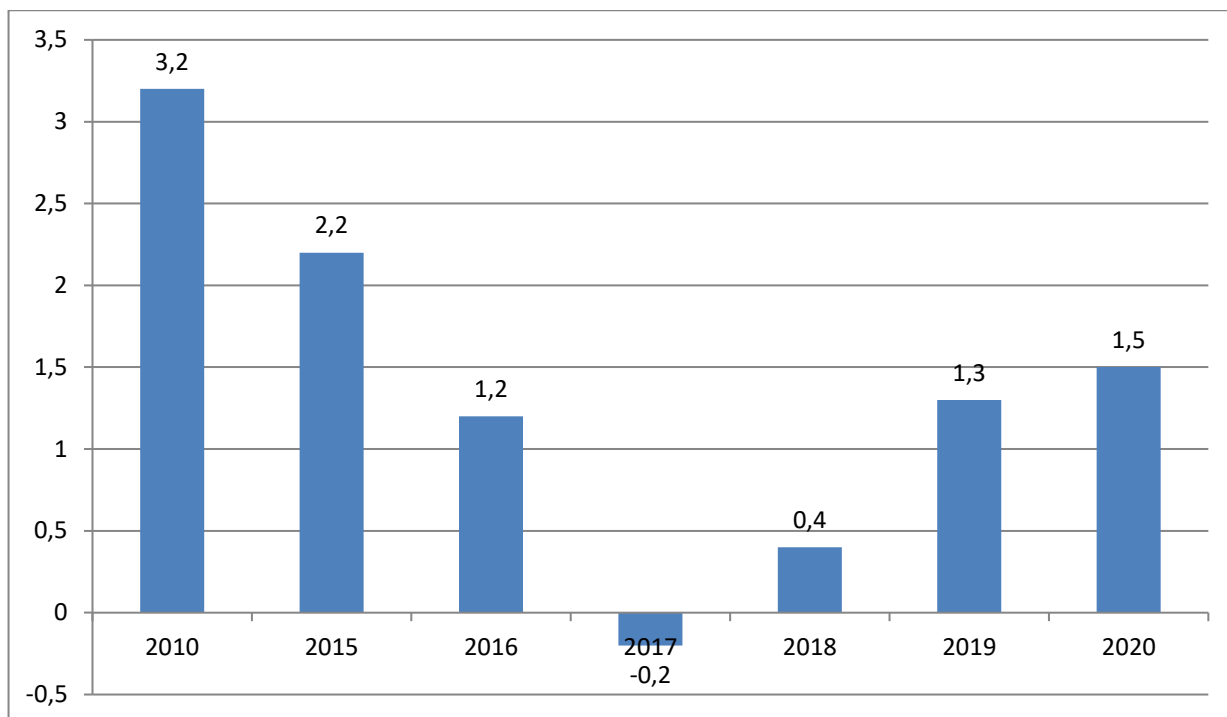

Рис. 1.5. Динаміка інфляції Норвегії в 2010-2020 рр. [25]

Інфляція склала 0,4% , причому в 2019 році в країні спостерігалася дефляція (-0,2%). Міністерство фінансів Норвегії прогнозує, що в поточному році швидкість приросту інфляції зросте на додаткові 0,2-0,3 п.п. і за підсумками року досягне значення в 1,3%. Це пов'язано з планованим внесенням змін до податкового законодавства Норвегії в сфері непрямого оподаткування. Обсяг державного боргу зріс до 136,1 млрд Євро (+ 2%), проте в процентному відношенні до ВВП відбулося незначне зниження показника з 63,7 до 63,6%. Взагалі, на протязі 10 років спостерігається тенденція зниження рівня інфляції.

Отже, Норвегія, яку часто називають прикладом економічних показників, конкурентоспроможності та інноваційного успіху, тим не менше стикалася з труднощами, щоб вийти з світової фінансової та кризи єврозони. Насправді Норвегія вразлива до міжнародної кон'юнктури, і країна також постраждала від санкцій ЄС проти Росії. Крім того, наслідки пандемії COVID-19 вразили національну економіку, яка зафіксувала в 2020 році скорочення ВВП на 4%, здебільшого через різке скорочення в приватному секторі споживання. Тим не менше, Норвегія мала ефективніші результати, ніж більшість інших країн ЄС, і очікується, що вона знову почне зростати зі швидкістю 3,6% цього року та 2% у

2022 році, оскільки споживачі збільшують дискреційні витрати, а компанії знову починають інвестувати,

ВВП Норвегії на душу населення, який Світовий банк оцінює у 51 426 доларів США, є одним з найвищих у світі та на 11% вищим за середній показник у ЄС-27, що дозволяє країні запропонувати високий рівень життя. Розподіл багатства є відносно збалансованим, хоча соціальна нерівність зросла в останні роки. Норвегія є європейською країною, яка найбільше постраждала від старіння населення та падіння робочої сили, явища, яке тяжко впливає на публічні фінанси країни.

1.3. Ринок праці Норвегії та її участь у міжнародних міграційних процесах

Норвезький ринок праці відрізняється відносною сприятливістю в порівнянні з деякими іншими країнами ЄС, такими як, наприклад, Іспанія чи Греція. З моменту вступу Норвегії в ЄС їй вдалося значно поліпшити ситуацію в цій сфері: якщо на початку 2000-х рр. норвезькі позиції відповідали середньому по інтеграційному угрупованні, то в даний час показники безробіття є одними з найнижчих (таблиця 1.3).

Таблиця 1.3

Ринок праці Норвегії, 2000-2019 рр.*

Країна / показник	2000	2007	2010	2015	2017	2018	2019	2020
Рівень безробіття, %								
Середнє по ЄС	8,6	8,8	7,0	10,6	9,7	10,9	9,4	7,6
Норвегія	8,7	7,9	4,4	7,3	6,7	7,0	5,1	2,9
Рівень довготривалого безробіття, %								
Середнє по ЄС	-	4,0	2,6	3,8	4,1	5,1	4,5	3,4
Норвегія	4,2	4,2	2,2	3,0	2,7	3,0	2,4	1,0
Молодіжне безробіття, %								
Середнє по ЄС	17,4	18,5	15,9	21,4	21,8	23,8	20,3	16,8
Норвегія	-	19,2	9,9	18,3	18,1	18,9	12,6	7,9

Вартість робочої сили, євро на годину								
Середнє по ЄС	-	19,8*	21,9	-	24,2**	24,8	25,7	26,8
Норвегія	-	5,8*	9,2	-	10,0**	9,7	9,8	11,3
Заробітна плата, євро на годину								
Середнє по ЄС	-	14,9*	16,7	-	18,6**	18,8	19,5	20,3
Норвегія	2,7	4,2*	6,7	-	7,3**	7,1	7,2	8,2
Рівень бідності, %								
Середнє по ЄС	-	-	23,7	23,8	24,8	24,6	23,8	22,5
Норвегія	-	19,6	15,3	14,4	15,3	14,6	14,0	12,2

*розраховано за даними [27]

За минулі роки в країні було два значних сплеску безробіття, що виникли в умовах загострення економічної ситуації: протягом світової фінансово-економічної кризи і в умовах падіння чеської економіки початку 2012-х рр. У регіональному аспекті основна робоча сила концентрується в найбільш густонаселених регіонах країни. Найбільш привабливим ринком праці, що концентрує понад 20% всіх норвезьких трудових ресурсів, є столичний регіон. З 2013 р на цій території знаходилося більше чверті всієї робочої сили. зайнятості в галузевому розрізі (рис. 1.6).

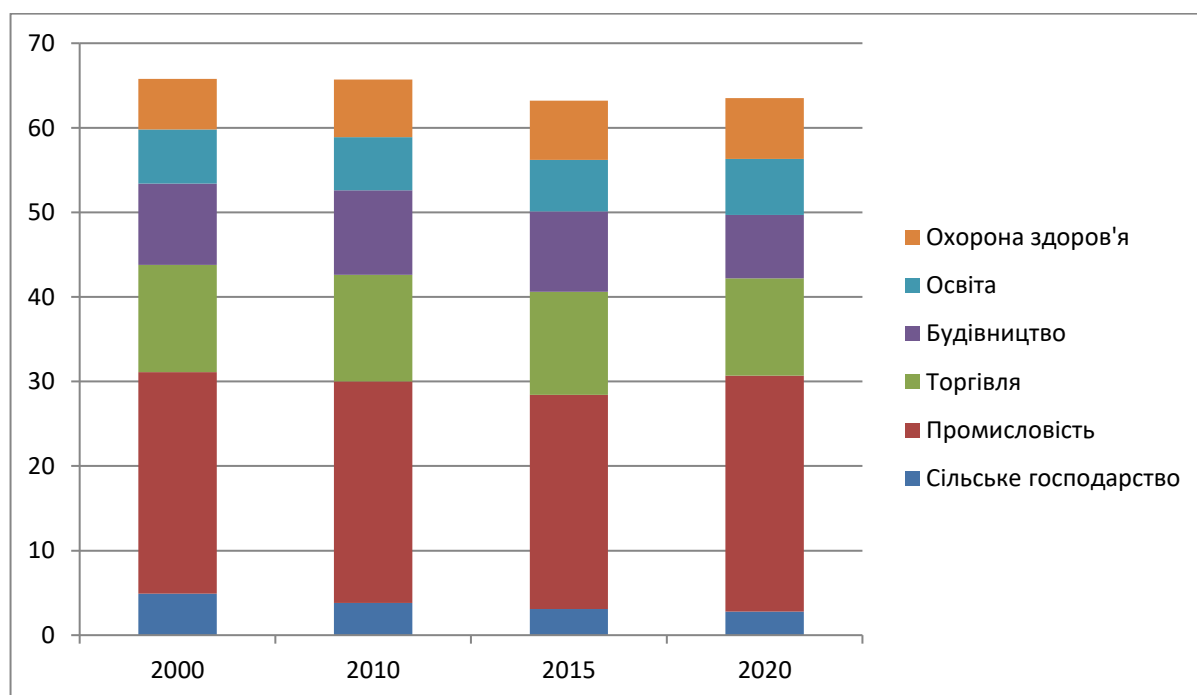

Рис. 1.6. Зайнятість за галузями економіки Норвегії, % [28]

Основними секторами забезпечення зайнятості залишаються промисловість

і торгівля, велика роль і будівельного сектора, що кілька відрізняє країну від великих економік ЄС. При цьому зайнятість в сільському господарстві, завдяки трансформації в самій галузі, природно, знижується. Певні надії пов'язані з розвитком перспективних напрямків галузі. В даний час діє стратегічний план розвитку органічного сільського господарства на черговий період, до 2020 р. Можна сказати, що цей напрямок є одним з ключових для галузі, з часом число підприємств, які виробляють органічну продукцію, має тільки збільшуватися. Зараз близько 12% сільськогосподарських земель Норвегії обробляється відповідно до принципів органічного землеробства, що дозволяє їй входити в десятку ключових країн за цим показником. Варто відзначити, що увага до охорони здоров'я та науково-дослідній сфері призвело до певних позитивних трендів в цих секторах.

Історична роль і рівень розвитку країни зумовили той факт, що Норвегія є учасницею понад 90 міжнародних організацій, зокрема ООН і ряду її спеціалізованих установ, а також входить до складу ОЕСР, Інтерполу, ОБСЄ і НАТО. Крім того, в 1948 році Норвегія приєдналася до ГАТТ, а в даний час є членом СОТ. На сьогоднішній день країна бере участь в понад 30 угодах про вільну торгівлю і економічне співробітництво з різними країнами світу, а також регіональними об'єднаннями (ще 9 угод знаходяться в стадії розробки) [10].

Норвегія проводить ефективну регіональну інтеграцію з іншими північноєвропейськими країнами. У 1952 році був сформований Північний рада для офіційного міжпарламентського співробітництва держав Північної Європи, а в 1971 році - Рада міністрів Північних країн, який є майданчиком для співпраці урядів цих країн [32].

Норвегія бере активну участь у сприянні міжнародному економічному розвитку. Зокрема, в країні були засновані Інвестиційний фонд для країн, що розвиваються і Агентство по сприянню розвитку. За даними агентства², в 2018 році Норвегія перерахувала 34,6 млрд норвезьких крон (3,6 млрд дол. США) на допомогу країнам, що розвиваються [8].

Норвегія також є одним із засновників (разом з Ісландією і Ліхтенштейном) програми грантів, спрямованих на сприяння економічному розвитку 15 країн (в основному, держав Східної Європи). Крім того, країна бере участь у фонді грантів Європейської економічної зони (простір, що передбачає вільне пересування товарів, послуг, капіталу і населення). Кошти фонду направляються на проведення реформ на ринку праці і в освіті, а також на захист фундаментальних прав і свобод в країнах - реципієнтах зовнішньої допомоги. Бюджет організації формуються виходячи з розміру ВВП країн-засновників [11].

Підводячи підсумок всьому вищесказаному. Можна зробити наступні висновки.

Із проведеного дослідження можемо підсумувати, що Норвегія – сучасна, високорозвинена країна з невеликою, але дуже сильною економікою. ВВП на душу населення є одним з найвищих у світі, що підтверджується десятиліттями успіху в нафтогазовому секторі та інших галузях світового класу, таких як судноплавство, суднобудування та аквакультура. Основні галузі промисловості підтримуються потужною та зростаючою галуззю професійних послуг (фінанси, ІКТ, юридична сфера), і перспективно нові можливості у медичних послугах та біотехнологіях.

Потужна співпраця між промисловістю та науково-дослідними установами залучає міжнародну науково-дослідну діяльність та фінансування. Норвезькі законодавці та підприємства вітають іноземні інвестиції як питання політики. Норвегія – це безпечне місце для ведення бізнесу, яке входить у 9 із 190 країн у рейтингу легкості ведення бізнесу Світового банку за 2019 рік, та 7 із 180 за Індексом сприйняття корупції TransparencyInternational за 2019 рік. Норвегія є політично стабільною, з потужним захистом прав власності та ефективною правовою системою.

Хоча Норвегія і не є членом Європейського Союзу (ЄС), вона є членом Європейського економічного простору (ЄЕЗ; включаючи Ісландію та Ліхтенштейн) і має доступ до руху Єдиного ринку ЄС осіб, товарів, послуг та капіталу. Уряд Норвегії продовжує лібералізувати своє законодавство про

іноземні інвестиції з метою більш точної відповідності стандартам ЄС і протягом останнього десятиліття скоротив бюрократичні норми, щоб спростити інвестиції.

На підсумок необхідно зауважити, що у 2019 році Норвегія була 29-ю світовою економікою за рівнем ВВП, 35-ю у загальному експорті, 38-ю у загальному імпорті, шостою економікою світу за рівнем ВВП на душу населення та 38-ю за рівнем складності економіки за Індексом економічної складності (ECI).

За прогнозами економіка Норвегії готується до здорового відродження в 2021 році після спаду, спричиненого пандемією цього року. Посилення приватного споживання та зростання капітальних витрат, ймовірно, підтримають внутрішній попит, тоді як відновлена зовнішня картина повинна принести користь ключовим статтям експорту. Однак стійкий характер пандемії та невизначений майбутній попит на нафту є ключовими ризиками, що чекають країну попереду.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НОРВЕГІЇ

2.1. Характеристика інвестиційної діяльності в Норвегії

Норвегія є високорозвиненою країною з сильною і стабільною економікою. Для оцінки досвіду залучення іноземних інвестицій необхідно розглянути значення припливу і відпливу прямих іноземних інвестицій країни.

Приплив прямих іноземних інвестицій (поточні ціни) в Норвегії (рис. 2.1) в 2017 році склав - 4,92 млрдДол., Що на 23,52 млрдДол. Більше, ніж у 2016 році (-18,6 млрддол.).

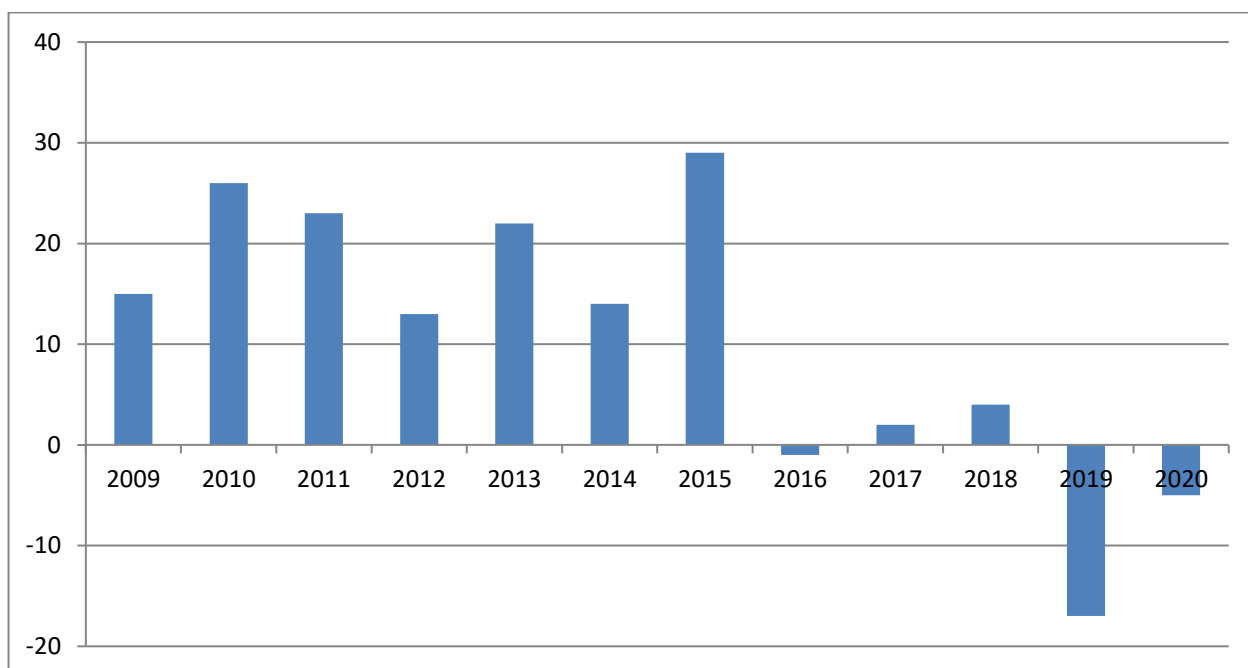

Рис. 2.1. Приплив прямих іноземних інвестицій (поточні ціни), млрддол. США [1]

Аналітичні дані свідчать про те, що за аналізований період приплив прямих іноземних інвестицій в поточних цінах в Норвегії знизився на 29 млрддол.

Далі необхідно проаналізувати прямі іноземні інвестиції, які є досить значними для можливості інвестора контролювати управління підприємством і сформувати у нього мотивацію до розвитку успішної діяльності підприємства (рис. 2.2).

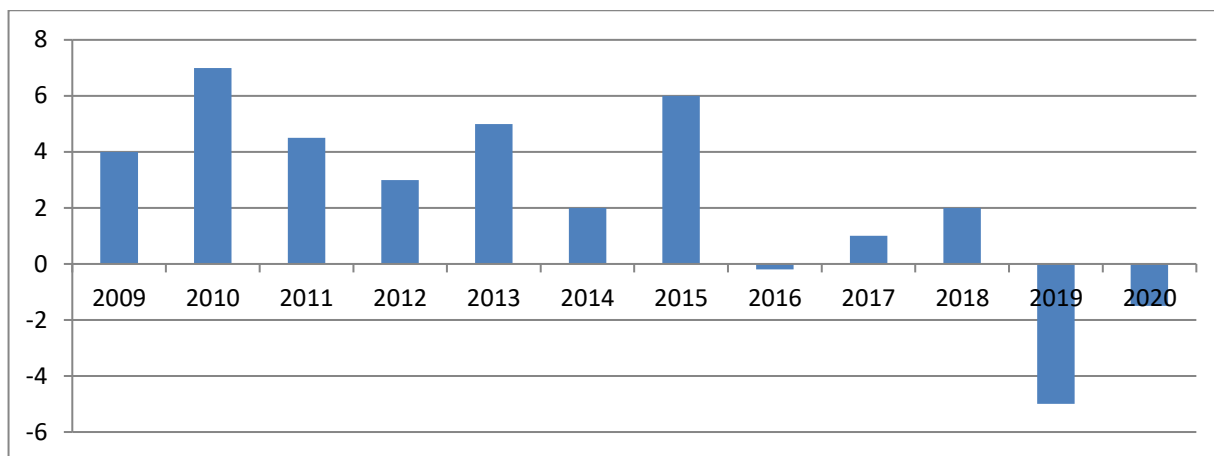

Рис. 2.2. Приплив прямих іноземних інвестицій (% від ВВП) [1]

Максимальне зростання припливу прямих іноземних інвестицій в Норвегії за період з 2007 по 2017 рр. був зафіксований в 2012 році: 17,1 млрддол., максимальне падіння спостерігалось в 2013: -27 млрддол. Максимальне значення прямих іноземних інвестицій в Норвегії було досягнуто в 2012 році: 27 млрддол., мінімальне спостерігалось в 2016 році: -18,6 млрддол.

Структура норвезьких накопичених прямих інвестицій з Норвегії в розрізі країн-реципієнтів представлена на рис. 2.3.

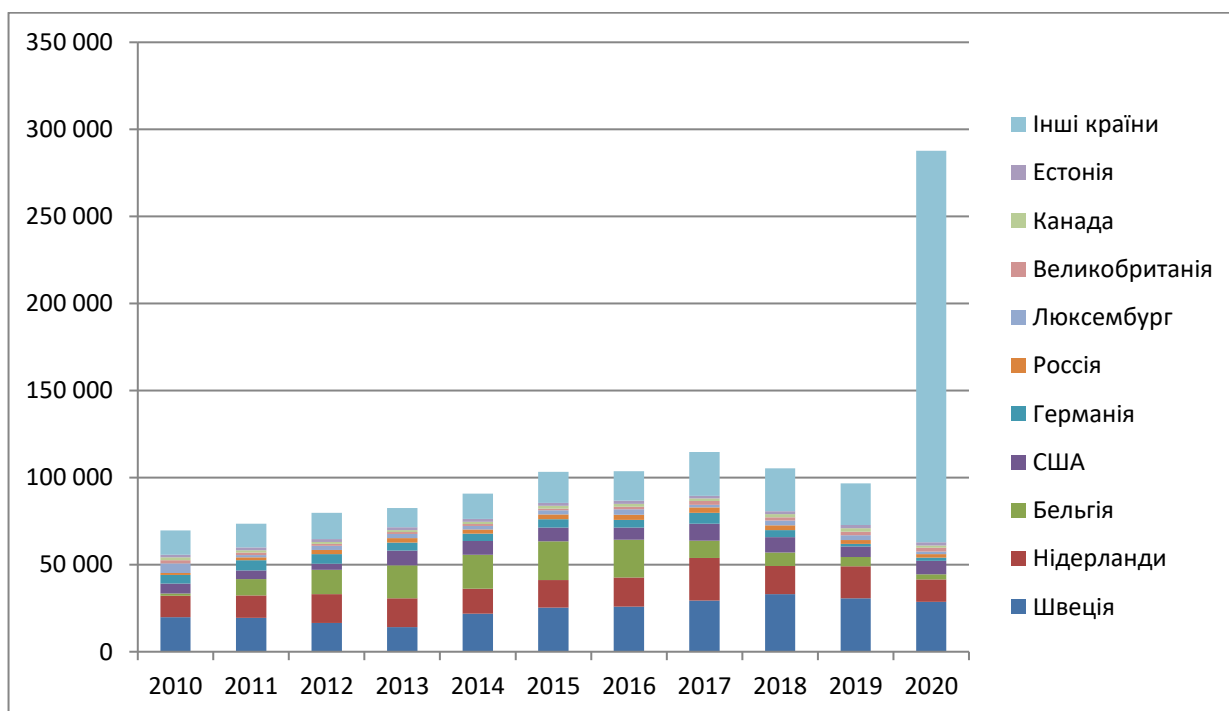

Рис. 2.3. Структура норвезьких накопичених прямих інвестицій з Норвегії в розрізі країн-реципієнтів в 2010-2020 рр., млн євро [29]

Стосовно до сектору прямих інвестицій Норвегія є країною-донором. Згідно з інформацією Статистичного центру, станом на 1 січня 2021 року у економіці було накопичено 74,2 млрд Євро прямих іноземних інвестицій (за методологією платіжного балансу), що на 1,6 млрд Євро менше ніж на аналогічну дату попереднього року. У той же час, за кордоном накопичено 85,4 млрд Євро прямих інвестицій з Норвегії.

Більшість інвестиційних фондів надходять із Швеції, Люксембургу, Нідерландів, Данії та Німеччини. Сукупна частка інвестиційного фонду з країн ЄС становить 90%. Прямі ПІІ до Норвегії в основному спрямовані на послуги підприємствам, що займаються виробництвом, інформацією та зв'язком, нерухомістю, фінансовою та страховою діяльністю, оптовою та роздрібною торгівлею. Через економічну кризу, спричинену COVID-19, приплив ПІІ до Норвегії суттєво впав у першій половині 2020 р., склавши лише 68 мільйонів дол. США проти 3,3 млрд дол. США за той самий період попереднім роком.

Основними секторами норвезької економіки, які залучають іноземних інвесторів, є сектор послуг, питома вага якого становить 63,6% (в т.ч. фінанси і страхування - 34,9%, торгівля -5,4%, інші послуги 23,2%), і промисловість - 27,1% (в т.ч. технологічна промисловість і хімічна промисловість, на які припадає 9,4% і 10% вкладених інвестицій відповідно) [33].

Максимальне значення припливу прямих іноземних інвестицій (% від ВВП) за період з 2006 по 2017 рр. було зафіксовано в 2007 році - 6,18%, мінімальне спостерігалось в 2016 році (-5,02%).

Не менш важливим показником для оцінки інвестиційного клімату країни є чистий відтік прямих іноземних інвестицій, дані по якому представлені нижче (рис. 2.4).

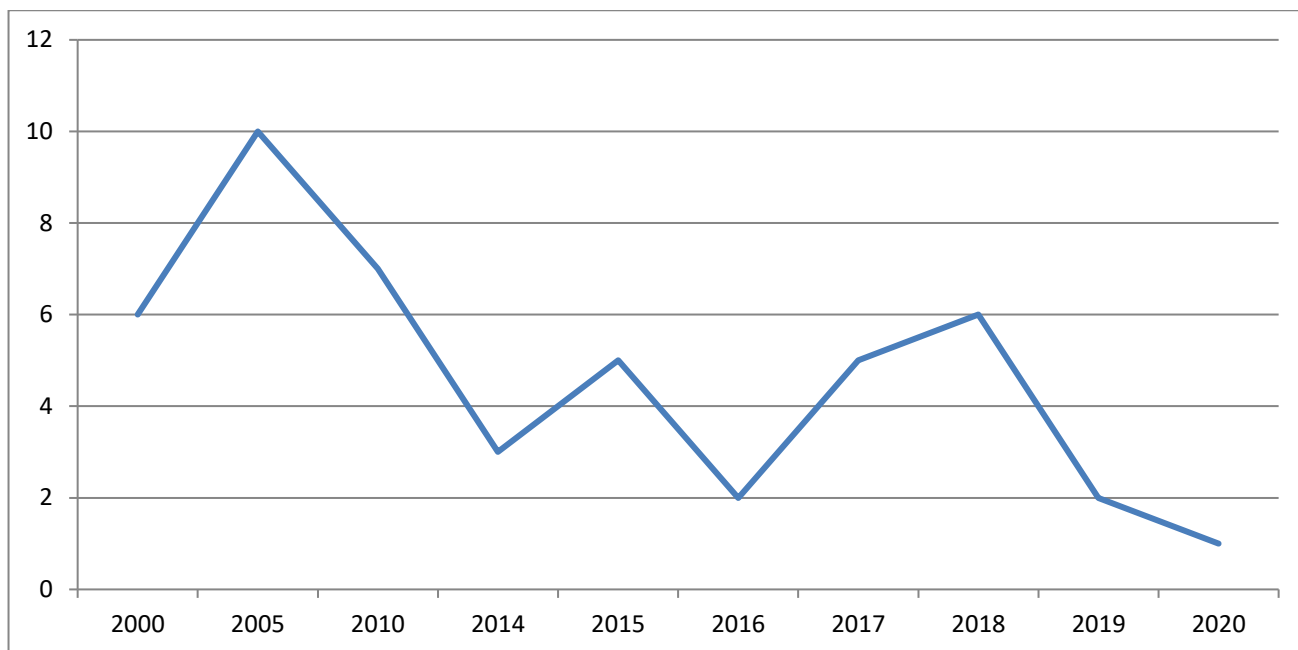

Рис. 2.4. Відтік прямих іноземних інвестицій (% від ВВП) [30]

Аналітичні дані свідчать про те, що відтік прямих іноземних інвестицій протягом аналізованого періоду знизився з 6,3% до 1,2%. Аналогічна тенденція спостерігається і в припливі прямих інвестицій, тобто виник дефіцит бюджету, внаслідок чого з'явився недолік іноземного капіталу в Норвегію.

Таким чином, розгляд двох основних показників, таких як відтік і приплив прямих іноземних інвестицій, дозволяє зробити висновок про те, що спад вкладень перевищив надходження вкладів, а відтік прямих іноземних інвестицій перевершив приплив. Дана тенденція є проблемною для країни. Активи, зароблені підприємцями в Норвегії, в істотних обсягах спрямовуються за кордон, сприяючи розвитку економік інших країн, а не інвестуються в національну економіку. Що має ситуація склалася, незважаючи на те, що державна політика спрямована на залучення іноземних інвесторів.

2.2. Експортно-імпортна діяльність Норвегії

Економіка Норвегії належить до типу високоіндустріалізованих, змішаних економік та багато в чому є аналогічною до економічних секторів таких західноєвропейських країн як Франція, Німеччина та Великобританія. Сфера

послуг складає найсуттєвішу частку від усієї економіки Норвегії —72,7%, далі йде промисловість та переробка, що відповідають показнику у 21,4% [6]. Що стосується первинного виробництва, то воно становить всього 2,9%.

Основу товарного експорту Норвегії складають мінеральні палива. З 1989 року в Норвегії традиційно зберігається позитивне сальдо торгового балансу. У 2015 році на тлі зниження світових цін на нафту зовнішньоторговельний баланс країни продемонстрував дворазове падіння, продовживши знижуватися в 2016-2017 роках. У 2020 році сальдо торгового балансу країни почало поступово відновлюватися, збільшившись до 35,3 млрд дол. США за рахунок відновлення цін на нафту. Зростання світових цін на енергоносії було досягнуто в результаті угоди по скороченню видобутку ОПЕК +, від участі в якій сама Норвегія відмовилася з огляду на те, що видобуток нафти в країні і так знижується [4]

За підсумками 2020 року оборот товарів і послуг Норвегії скоротився на 1,3% в порівнянні з рівнем попереднього року, при цьому спостерігався спад як у торгівлі товарами, так і послугами (рис. 2.5).

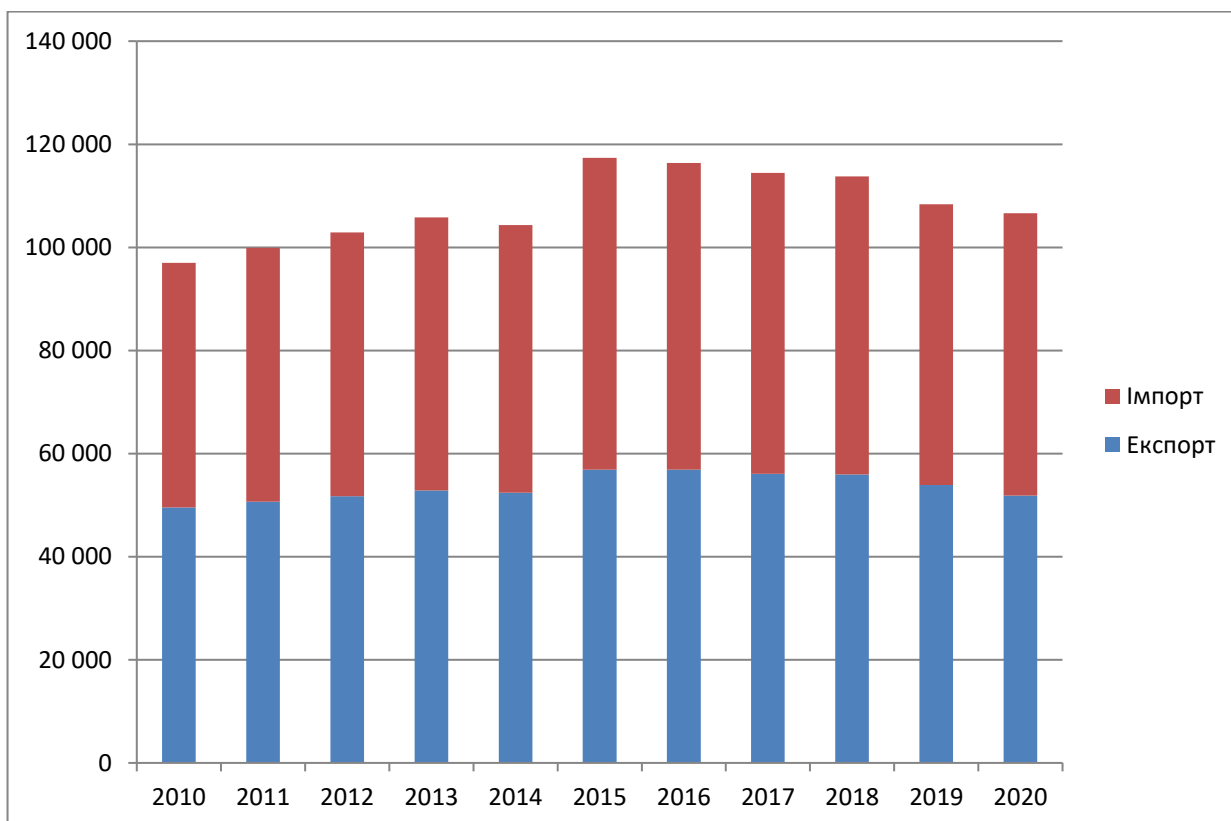

Рис. 2.5. Динаміка норвезької зовнішньої торгівлі товарами в 2010-2020 рр., в поточних цінах, млн євро [14]

Абсолютне значення зовнішньоторговельного обороту товарами скоротилося в 2016 році до рівня 106,6 млрд Євро, що на 1,6% нижче, ніж в 2015. За підсумками року у зовнішній торгівлі товарами Норвегії знову склалося негативне сальдо в розмірі 2 991 млн Євро. Сальдо зросла практично в п'ять разів, перервавши спостерігалася протягом 2012-2015 рр. стійку тенденцію до його скорочення (2015 - 613 млн євро, 2014 року - 1 796 млн євро, 2013 - 2 358 млн євро квітня, 2012 - 2 639 млн євро).

Основу товарного експорту країни протягом багатьох років складають мінеральні палива і нафтопродукти: на їх частку в 2018 році припадало 62,2% всіх вивезених з країни товарів. Крім того, значну роль у товарному експорті грає продаж рибних ресурсів, питома вага яких до 2018 року збільшився і склав 9,5% після 5,3% в 2001 році [5].

У товарному імпорті країни найбільш значиму роль грає Швеція, на частку якої в 2018 році припадало 12,1% ввезених товарів. Незважаючи на те, що Норвегія сама є великим постачальником паливної продукції, в товарному імпорті з цієї скандинавської країни також переважали мінеральні палива і нафтопродукти, але, на відміну від Норвегії, Швеція поставляє на ринок уже перероблені нафтопродукти, а не сиру нафту.

У географічній структурі зовнішньої торгівлі країни велику частку займають країни Європейського союзу. У 2018 році більше 1/5 вивезених товарів припадало на Великобританію. Крім того, з 2001 року значно зросла роль Німеччини: в 2018 році її частка досягла 16,0% після 12,1% в 2001 році. Збільшення питомої ваги країни в товарному експорті Норвегії здебільшого було обумовлене збільшеними обсягами поставок мінерального палива і нафтопродуктів. У той же час частка Німеччини в географічній структурі експорту підвищилася на 5,2 п.п. Одночасно, частка Франції знизилася з 9,4% в 2001 році до 6,7% [13].

Найбільше зростання в товарному імпорті Норвегії в XXI столітті продемонстрував Китай, частка якого збільшилася з 3,0% у 2001 році до 10,0% в 2018 році. Основними товарними групами, на які в сукупності припала майже

половина імпорту з Китаю, виявилися електричні машини і устаткування (28,1% ввезених товарів) і обладнання і механічні пристрої (20,9%).

Якщо говорити про експорт товарів з Норвегії, то у порівнянні із минулим роком відбулося збільшення його у вартісному показнику на 0,88% від ВВП, що відповідає загальній сумі у 107,2 млрд євро. Основу норвезького експорту можна представити у виді узагальненої діаграми (Рис. 2.6).

Рис. 2.6. Відсотковий склад норвезького експорту станом на квітень 2020 року [12]

Аналізуючи галузевий розподіл отриманого прибутку, можна виділити наступні наймасштабніші сфери 2020 року [35]:

- продукти хімічної промисловості — 11,529 млрд євро;
- транспортні засоби, обладнання та електроніка — 22,529 млрд євро;
- кольорові метали — 8,579 млрд євро.

Можна також виділити негативну динаміку, коли експортні позиції негативно вплинули на загальний зовнішньо торгівельний прибуток (становлять менше відсотка від усього експорту):

- лаки та фарби;
- фармацевтична продукція;
- електроенергія.

Що стосується імпорту товарів у вартісному визначенні станом на 2020 рік, його показник склав 109,08 млрд євро, що в порівнянні з минулим роком на 1,72% більше. У загальному простежується позитивна динаміка імпортних транспортувань.

Основу норвезького імпорту можна представити у виді узагальненої діаграми (Рис. 2.7).

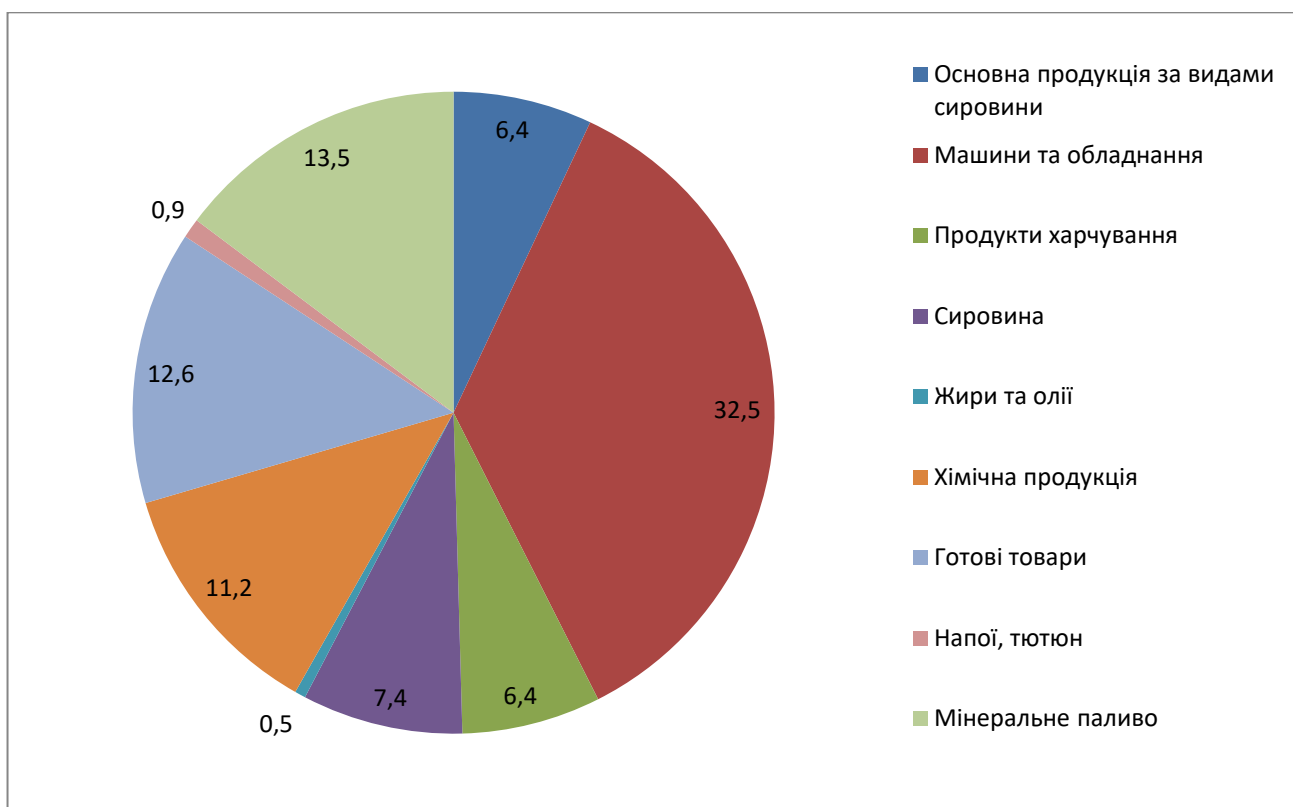

Рис. 2.7. Відсотковий склад норвезького імпорту станом на квітень 2019 року [31]

При глибокому аналізі можна виділити наступні наймасштабніші сфери, які становлять основу імпорту:

- металообробна продукція — 9,884 млрд євро;
- нафтопродукти — 12,328 млрд євро;
- дорожні транспортні засоби — 16, 117 млрд євро.

Можна також виділити негативну динаміку, коли експортні позиції негативно вплинули на загальний зовнішньо торгівельний прибуток (становлять менше відсотка від усього імпорту):

- фармацевтична продукція;
- масла рослинного походження [36].

Додатково частку в формування імпорту машинобудівної продукції вносять обладнання для окремих галузей промисловості (4,7%), телекомунікаційне обладнання (3,3%) і машини для окремих галузей промисловості (2,8%).

З огляду на залежності Норвегії від зовнішніх поставок енергоносіїв, в звітному році частка мінерального палива в норвезькому імпорті залишалася дуже істотною (12,8%). Частка нафти і нафтопродуктів в 2016 році склала 10%, частка природного газу - 0,8%.

На хімічні продукти і різні готові товари в імпорті припадає 11,8% і 10,5% відповідно. Хімічні товари представлені, головним чином, фармацевтичною продукцією (3,6%), пластмасами (2,6%) і органічними хімічними сполуками (1,6%).

Євросоюз є головним торговим партнером Норвегії. На дану групу країн припадає 60,1% норвезького зовнішньоторговельного обороту товарів. Питома вага ЄС у норвезькому експорті дорівнює 59,2%, а в норвезькому імпорті - 62,1%.

Серед окремих країн провідними партнерами Норвегії є: Німеччина (питома вага 14%), Швеція (11%), Росія (8,6%), Нідерланди (6,4%), Китай (6,3%) і США (5, 7%) [37].

Експорт та імпорт послуг у зовнішній торгівлі Норвегії грають не менш істотну роль, ніж торгівля товарами (рис. 2.8).

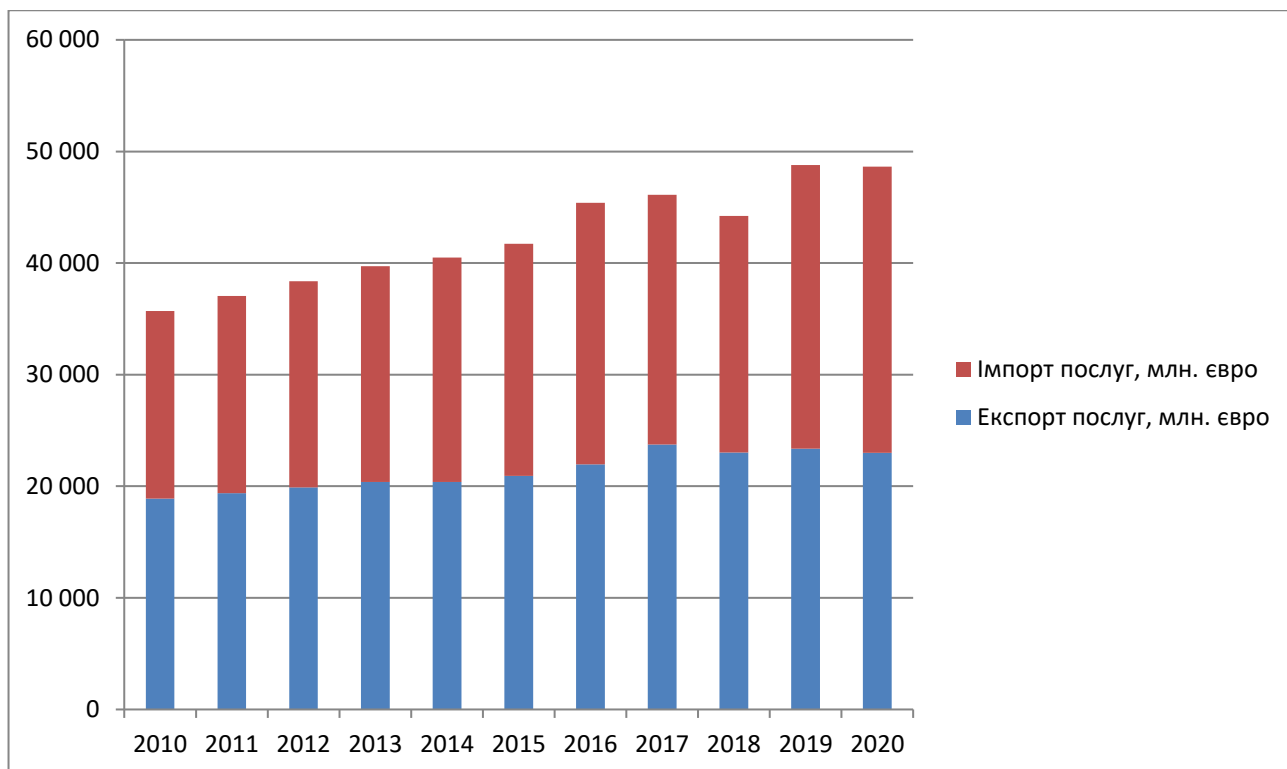

Рис. 2.8. Динаміка зовнішньої торгівлі послугами Норвегії в 2010-2020 рр.

[22]

Якщо за підсумками 2019 року з'явилася низхідна тенденція - приріст обороту послуг склав 8%, то в 2020 року відбулася незначне зниження обороту на 0,3%, склавши 48,6 млн євро, при цьому імпорт послуг зберіг тенденцію зростання (+0,9 %).

Таким чином, Норвегія на сьогоднішній день є країною із високоіндустріалізованим, змішаним типом економіки. Ступінь інтегрованості цієї держави у світове господарство тримається на високому рівні протягом останніх десятиліть, коли Норвегія продемонструвала один із найвищих показників зростання ВВП серед країн ЄС. Окрім того, саме міжнародна торгівля складає третину від усього ВВП держави. На зростання норвезького імпорту основний вплив мало збільшення вартості поставок: з США - на 26,8% (+1,5 млрд дол. США), Швеції - на 11,5% (+1,1 млрд дол. США), Великобританії - на 20,7% (+812,0 млн дол. США), Китаю - на 7,9% (+642,8 млн дол. США) і Росії - на 35,0% (+534,7 млн дол. США). Основний вплив на зростання норвезького експорту мало збільшення вартості поставок до Німеччини - на 21,6% (+3,49 млрд дол.

США), Великобританію - на 14,9% (+3,43 млрд дол. США), Нідерланди - на 30,4% (+3,06 млрд дол. США), Бельгію - на 30,0% (+1,47 млрд дол. США) і Францію - на 21,8%(+1,44 млрд дол. США). За товарними групами основний вплив на зміну норвезького зовнішньоторговельного товарообігу мало збільшення експорту газу на 31,1% (+8,37 млрд дол. США) і нафти та нафтопродуктів - на 22,6% (+7,43 млрд дол. США), імпорту нафти і нафтопродуктів - на 42,3% (+1,43 млрд дол. США) і руди металів і металобрухту - на 34,7% (+1,01 млрд дол. США).

2.3. Оцінка інвестиційного клімату в Норвегії

У 2013 році Уряд заснувало «Інвестування в Норвегію» - офіційне норвезьке агентство для залучення іноземних інвесторів і сприяння їм.

Конкретного закону, що регулює інвестиційну діяльність, немає. Тому приймаються конкретні закони, які регламентують різні сектори і координуються відповідними міністерствами, які здійснюють нагляд за цими секторами:

- Положення про інвестиції і розвиток фермерських господарств в сільському господарстві;
- Положення про сферу інвестиційної підтримки, орієнтованої на районні та регіональні транспортні служби;
- Положення про інвестиційні гранти на житло і лікарні з Житлового банку;
- Положення про інвестування в статутний капітал відповідно до спеціальних положень про розвиток району (Закон про районний податок [5]).

Основними (найбільш часто вживаними) заходами державної підтримки інвестицій Норвегії є система субсидування (перш за все підтримка НДДКР підприємств), система експортного кредитування, гарантування і страхування експортних кредитів, створення інфраструктури підтримки підприємництва (бізнес-інкубатори, промислові парки, кластери і т. д.), а також консультаційно-інформаційна підтримка іноземних інвесторів.

Також в частині створення сприятливих умов для розвитку інвестиційної діяльності Уряд Норвегії реалізує заходи зі спрощення ведення бізнесу, до яких

відносяться, наприклад, створення умов для переходу на електронну реєстрацію прав власності, впровадження рішень на основі цифрових технологій в частині державних послуг в сфері будівництва, висновок угод про уникнення подвійного оподаткування [34].

Існують певні обмеження щодо іноземних інвестицій, що застосовуються в наступних секторах:

- придбання водоспадів, прав на електропостачання і прав на видобуток корисних копалин;
- придбання землі, нерухомості і довгострокової оренди;
- придбання сільськогосподарських угідь і лісів;
- покупка більше 10% основного капіталу норвезької фінансової установи;
- прямі інвестиції в розвідку і розробку нафти підлягають державній ліцензії [6].

Високими потенційними галузями для інвестування є наступні: обладнання та послуги в області нафти і газу, телекомунікації, судноплавство і морське обладнання, поновлювані джерела енергії, екологічні технології, медичне обладнання та матеріали, обладнання для забезпечення безпеки.

Секторами, де можливості для інвестицій менше, є монополістичні сектори: поштові послуги, залізні дороги, внутрішнє виробництво і роздрібний продаж алкоголю.

Розглянемо специфічні особливості ведення бізнесу в Норвегії.

Майже все населення Норвегії говорить по-англійськи, в зв'язку з чим процес ділового спілкування з норвезькими партнерами значно спрощується. Широко поширене ділове спілкування по електронній пошті, аж до реалізації конкретних домовленостей, з підписанням контрактів, використовуючи електронний підпис.

Активність в норвезьких бізнес-колах різко знижується в період літніх відпусток (1 липня - 30 серпня), Різдвяних і Новорічних канікул (22 грудня - 3 січня), Великодніх канікул (10 днів, в залежності від церковного календаря). Відповідно, не рекомендується починати будь-які ділові комунікації за тиждень

до і протягом трьох днів після зазначених періодів. Слід також враховувати тривалість робочого дня в Норвегії. Як правило, робочий день починається о 8 ранку і закінчується о 16 годині. У п'ятницю - скорочений робочий день, іноді до 14.30 або 15.00. Турбувати норвезького партнера в неробочий час неприйнятно (допустимо тільки в крайніх випадках, за домовленістю) [21]

Серед звичаїв ділового обороту в Норвегії нормою вважається не відповідати на ділові звернення з боку зарубіжних компаній, якщо ці звернення направляються електронною поштою або по інших каналах комунікацій. При вербальному контакті норвезькі компанії також будуть відмовлятися від ділових зустрічей, переговорів та інших видів особистих ділових комунікацій, якщо не мають у цьому явну зацікавленість.

У той же час, якщо вдається встановити партнерські відносини з норвезьким бізнесом, то норвезький партнер, як правило, буде характеризуватися високою надійністю і відповідальністю.

Разом з тим, слід враховувати, що норвезький бізнес (особливо в сфері торгівлі та послуг), характеризується консервативністю в прийнятті рішень по вибору постачальників і партнерів - перевага віддається вже сформованим зв'язків (навіть якщо будуть пропонуватися більш вигідні умови). Консервативністю також характеризується і попит на норвезькому ринку - переважна більшість етнічних норвежців віддають перевагу продукції норвезького виробництва (навіть якщо вона значно вище за ціною в порівнянні з імпоротною альтернативою) і послуги норвезьких компаній [15].

Розглянемо організаційно-правові форми ведення комерційної діяльності в Норвегії.

Одноосібне підприємство, або індивідуальний підприємець, передбачає ведення господарської діяльності тільки однією людиною - власником бізнесу, який в разі виникнення труднощів всім своїм майном (накопиченнями грошових коштів, нерухомістю, транспортними засобами і т.д.) покриває всі зобов'язання перед постачальниками, кредиторами, найнятими працівниками і т.д. При відкритті одноосібного підприємства підприємець приймає на себе максимальний

ризик. Це компенсується простотою реєстрації бізнесу, що супроводжується незначними формальностями і економічними вимогами. Дана організаційна форма є найбільш придатною на початковій фазі життєвого циклу підприємства.

Товариство з солідарною відповідальністю і товариство з розділеною відповідальністю (Ansvarsligselskap - ANS, Ansvarsligselskapmeddeltansvar - DA)

Товариство з солідарною відповідальністю передбачає наявність двох і більше власників бізнесу, які несуть повну солідарну відповідальність за всіма зобов'язаннями фірми. Якщо потрібно закріпити за кожним власником певну частину боргу фірми - як організаційної форми вибирається суспільство з розділеною відповідальністю. В обох випадках ризики бізнесу практично такі ж, як і при відкритті одноосібного підприємства.

Товариство з обмеженою відповідальністю. Для високо ризикованого бізнесу найбільш придатною організаційною формою є акціонерне товариство. У цьому випадку власники приймають на себе ризик, обмежений їх вкладом в статутний капітал. Однак на саму фірму, її генерального директора та членів правління покладається відповідальність за відшкодування збитків, яка може перевищувати статутний капітал. Якщо власник фірми виступив поручителем або дав особисті гарантії, то він, відповідно, буде нести витрати по її зобов'язаннях в разі банкрутства [16].

Як недоліки такої організаційної форми можна назвати підвищені формальності і економічні вимоги при реєстрації, особливо, якщо бізнес знаходиться на початковій фазі свого розвитку, а також характеризується малою вартістю, невеликою кількістю власників і працівників. Товариство з обмеженою відповідальністю є найкращою формою при великій кількості власників і співробітників, залучення позикових коштів для придбання обладнання та покриття поточних витрат, а також, якщо фірма має великі фінансові зобов'язання і працює в непередбачуваних юридичних умовах.

Акціонерне товариство є формою з більш високими стартовими і поточними витратами, крім того, можуть знадобитися послуги аудитора. Також необхідно вкласти в його статутний капітал мінімум 30 000 норв. крон (приблизно

3 570 дол. США за поточним курсом на червень 2017 р.) Однак для багатьох підприємств статутний капітал може становити більш значну суму, якщо вони мають можливість залучати значні позикові кошти. Витрати, пов'язані з відкриттям і поточною діяльністю акціонерного товариства, слід оцінювати з урахуванням переваг, пов'язаних зі зниженням ризиків і оподаткуванням (в разі, коли власник розраховує здійснювати заощадження особистих коштів, вкладаючи їх в підприємство) [7].

Крім цього, власники, як одноосібного підприємства, так і акціонерного товариства, можуть отримувати податкові відрахування за всі витрати, що стосуються діяльності підприємства. Ці витрати також дозволяють отримати особисту вигоду за рахунок компанії при покупці, наприклад, комп'ютерів, газет, телефонів і т.д., які, як передбачається, можуть використовуватися в інтересах бізнесу.

Власник індивідуального підприємства має перевагу, яке полягає у тому, що в разі негативних результатів його бізнесу, збитки можуть відніматися з інших його доходів. Це особливо стосується того, хто відкрив власний бізнес і одночасно оплачувану роботу [16]

Єдиного нормативно-правового акту, що містить список видів діяльності, для яких потрібне отримання дозволів, ліцензій і т.д., в Норвегії не існує.

У Норвегії особливі вимоги пред'являються до окремих видів діяльності в рамках наступних груп галузей економіки:

- Сільське і лісове господарство, мисливство та збереження дикої природи, рибальство, аквакультура;
- Гірнична промисловість, видобуток сирої нафти і природного газу;
- Промисловість, виробництво і ремонт різних промислових товарів;
- Електро-, газо-, паро- і водопостачання, утилізація та рециркуляція відходів;
- Будівельно-підрядна діяльність;
- Торгівля, ремонт автотранспорту;
- Транспортно-складські послуги, пошта і логістичні послуги;

- Готельно-ресторанні послуги;
- Інформаційно-комунікаційні послуги;
- Фінансові послуги та послуги в галузі страхування, управління нерухомістю;
- Надання професійної, наукової, технічної допомоги, сприяння в сфері підприємництва;
- Послуги в області охорони здоров'я і викладацької діяльності;
- Послуги в області культури, розважальних заходів та організації дозвілля;
- Ремонт товарів для особистого користування;
- Перукарські послуги, послуги пралень та інші побутові послуги [11]

За даними DoingBusiness інвестиційний клімат Норвегії має вищий індекс прозорості, ніж у Німеччині (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Рейтинги інвестиційного клімату Норвегії*

Показник	Характеристика показника	Норвегія	ОЕСР	Сполучені Штати	Німеччина
Індекс прозорості транзакцій	Чим більший індекс, тим прозоріші умови операцій	6,0	6,0	7,4	5,0
Індекс відповідальності менеджера	Чим більший індекс, тим більше менеджер несе особисту відповідальність.	4,0	5,0	8,6	5,0
Індекс сили акціонерів	Чим більшим буде індекс, тим легше буде акціонерам вжити юридичних заходів.	8,0	7,0	9,0	5,0

*Складено автором за даними [9]

Отже, до сильних сторін країни належать високоосвічена робоча сила, заснована на знаннях та інноваційна економіка, репутація стабільності та

відсутності корупції, конкурентоспроможність, стратегічне положення в центрі динамічної зони, сформованою ЄС, Скандинавією та країнами Балтії та її орієнтація до високих технологій, досліджень та розробок. Слабкими місцями Норвегії є невеликий розмір її ринку, висока вразливість до міжнародної ситуації, значні витрати на робочу силу та високий ступінь залежності банківського сектору країни від шведського та датського фінансового секторів. Загалом, у Норвегії дуже дружнє ділове середовище.

Підводячи підсумок всьому вищесказаному, можна зробити наступні висновки. Розгляд двох основних показників, таких як відтік і приплив прямих іноземних інвестицій, дозволяє зробити висновок про те, що спад вкладень перевищив надходження вкладів, а відтік прямих іноземних інвестицій перевершив приплив. Дана тенденція є проблемною для країни. Активи, зароблені підприємцями в Норвегії, в істотних обсягах спрямовуються за кордон, сприяючи розвитку економік інших країн, а не інвестуються в національну економіку. Що має ситуація склалася, незважаючи на те, що державна політика спрямована на залучення іноземних інвесторів.

Норвегія на сьогоднішній день є країною із високоіндустріалізованим, змішаним типом економіки. Ступінь інтегрованості цієї держави у світове господарство тримається на високому рівні протягом останніх десятиліть, коли Норвегія продемонструвала один із найвищих показників зростання ВВП серед країн ЄС. Окрім того, саме міжнародна торгівля складає третину від усього ВВП держави. На зростання норвезького імпорту основний вплив мало збільшення вартості поставок: з США - на 26,8% (+1,5 млрд дол. США), Швеції - на 11,5% (+1,1 млрд дол. США), Великобританії - на 20,7% (+812,0 млн дол. США), Китаю - на 7,9% (+642,8 млн дол. США) і Росії - на 35,0% (+534,7 млн дол. США). Основний вплив на зростання норвезького експорту мало збільшення вартості поставок до Німеччини - на 21,6% (+3,49 млрд дол. США), Великобританію - на 14,9% (+3,43 млрд дол. США), Нідерланди - на 30,4% (+3,06 млрд дол. США), Бельгію - на 30,0% (+1,47 млрд дол. США) і Францію - на 21,8% (+1,44 млрд дол. США). За товарними групами основний вплив на зміну норвезького

зовнішньоторговельного товарообігу мало збільшення експорту газу на 31,1% (+8,37 млрд дол. США) і нафти та нафтопродуктів - на 22,6% (+7,43 млрд дол. США), імпорту нафти і нафтопродуктів - на 42,3% (+1,43 млрд дол. США) і руди металів і металобрухту - на 34,7% (+1,01 млрд дол. США).

Норвегія є однією з найнадійніших країн для ведення бізнесу, з дуже низьким рівнем злочинності і відсутньої корупцією в органах державної влади. Однак, випадки шахрайства зустрічаються і тут. У зв'язку з чим, до початку реалізації проектів з норвезькою компанією слід уточнити її фінансове становище, репутацію, благонадійність і т.д.

РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ ВІДКРИТТЯ МАГАЗИНУ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПРОДУКТІВ В НОРВЕГІЇ

3.1. Обґрунтування доцільності інвестиційного проекту

Норвегія - політично стабільна, сучасна і високорозвинена країна з дуже сильною економікою. Норвезька економіка характеризується відкритістю і змішаністю, поєднанням приватної і державної власності.

Норвегія завжди була відкрита для іноземних інвестицій. У Норвегії налічується близько 6000 компаній з обмеженою відповідальністю, які належать іноземцям, і багато додаткових філій. Іноземні компанії складають близько 25 відсотків всієї вартості створення в Норвегії і близько 20 відсотків зайнятості [8]

В останнє десятиліття в Норвегії спостерігалось значне зростання іноземних інвестицій в порівнянні з багатьма іншими країнами. Норвегія не є членом Європейського союзу, але Норвегія є частиною внутрішнього ринку в рамках угоди про ЄЕП, тому норвезькі компанії мають рівні можливості з тими, які мають членство в ЄС.

Норвегія - безпечна країна для бізнесу. Всесвітній банк кваліфікує Норвегію в топ десять з 189 країн за легкістю ведення бізнесу, і ця позиція Норвегія займала кілька років.

Питання якості та технічного рівня українських товарів з точки зору вимог місцевого ринку мають вирішальне значення для норвезького імпортера. Обов'язковою вимогою до експортованої продукції при входженні на норвезький ринок є наявність міжнародних сертифікатів відповідності 180. При відсутності сертифікатів 180 норвезькі компанії, як правило, не розглядають пропозиції українських фірм. Також за багатьма товарними позиціями (в тому числі будматеріалів, побутової техніки, промислового обладнання), потрібне отримання сертифікатів відповідності директивам ЄС [7]

Можливість відкрити свій бізнес в Норвегії мають норвезькі громадяни і іноземні особи, які мають посвідку на проживання в Норвегії у віці від 18 років.

Займатися можна будь-якою діяльністю, яка не заборонена законом. При цьому слід врахувати, що будь-який бізнес повинен мати одну з встановлених законом організаційно-правових форм (див. П. 5.2) і бути зареєстрованим в Бреннєйсундському реєстрі (норвезька централізована служба державних реєстрів в мБреннєйсунд, губернія Нурланд) [14]

Не підлягає обов'язковій реєстрації тільки діяльність, яка може розцінюватися як хобі. Чітких кордонів, що розділяють поняття хобі і підприємництво, немає. Практичним орієнтиром служить Закон про податок на додану вартість, згідно з яким не доведеться платити податок (і немає необхідності реєструватися), якщо оборот від діяльності за останні 12 місяців не перевищує 50 000 норв. крон. Якщо оборот перевищує цю суму, то діяльність вже носить економічний характер, і, відповідно, має на увазі реєстрацію та сплату податків.

Почати бізнес в Норвегії легко через реєстраційний центр. Форма «Повідомлення про узгодженому реєстрі» являє собою спільну форму для реєстрації в Центральному координаційній реєстрі юридичних осіб. Реєстрі комерційних підприємств, Податковому реєстрі доданої вартості і реєстрі фондів.

Ця форма також збирає основні дані для Регістра NavAa (Норвезька реєстр організацій роботодавців і організацій з праці і добробуту). Статистичного реєстру Норвегії компаній і комерційних підприємств. Норвезького управління грального бізнесу і фондів і Регістру даних корпоративного оподаткування. Узгоджене повідомлення про реєстрацію.

Найкращі ділові можливості в Норвегії - це споживчі товари, інформаційні та комунікаційні технології, будівництво та послуги для бізнесу. Нафта і газ, харчова промисловість, морська промисловість, рибальство, суднобудування, машинобудування та металообробка.

Крім того, Норвегія лідирує в енергетичному переході і електрифікації транспорту завдяки ранній і плідній політиці, що проводиться норвезькими урядами протягом останніх 15 років.

Амбіції Норвегії - до 2030 року зменшити на 40 відсотків викиди парникових газів і бути вуглецево-нейтральними в 2050 році. Це прийнято норвезьким законодавством в області кліматичної політики. Транспорт, включаючи морський транспорт, становлять значний обсяг в Норвегії.

І, таким чином, відіграє важливу роль в досягненні кліматичних цілей Норвегії. Кліматична стратегія для транспорту в Національному транспортному плані націлена на 50 відсотків скорочення викидів від транспорту до 2030 року.

Цілі, пов'язані з впровадженням технологій:

- Після 2025 року нові приватні автомобілі, міські автобуси і легкі фургони стануть транспортними засобами з нульовим рівнем викидів.
- 2030 рік нові важкі фургони, 75 відсотків нових міжміських автобусів і 50 відсотків нових вантажних машин.
- А також 2030-тому році розподіл товарів у великих міських центрах повинно бути практично без викидів.
- Нові пороми і швидкісні катери будуть працювати на біопаливі за технологією з низьким рівнем викидів.
- До 2025 року берегова електроенергія і зарядна потужність повинні бути доступні для судів у великих портах.
- 2030 рік 40 відсотків всіх судів місцевого судноплавства повинні працювати на біопаливі або бути судами з низьким або нульовим рівнем викидів [15]

Для досягнення цих цілей уряд використовує ряд стимулів. Податки і нормативні акти, фінансування НДДКР, демонстрації і так далі. Як приклад, автомобілі з нульовим показником викидів в Норвегії мають ряд переваг для просування «зеленого зсуву»: звільнення від податків, спрощення формальностей (парковка і так далі), доступ до смуг громадського транспорту і низькі тарифи.

Більше 20 відсотків всіх нових легкових автомобілів, що продаються в Норвегії, є електромобілі з нульовим параметром викидів (і майже 40 відсотків, якщо в них включені платні гібриди). Всього за кілька років електричні та

гібридні автомобілі стали реальною альтернативою на ринку легкових автомобілів.

Завдяки фінансовій підтримці розвитку загальнонаціональної інфраструктури зарядки акумуляторів Енова прискорила ринок електромобілів. Енова також має програму фінансової підтримки розвитку інфраструктури заправки воднем в найбільших містах Норвегії.

Вузькість норвезького внутрішнього ринку і обмежені виробничі потужності (за винятком окремих дуже нечисленних галузей економіки), а також стійкі історичні торговельні зв'язки Норвегії з країнами Євросоюзу об'єктивно перешкоджають нарощуванню експорту російської сировини і напівфабрикатів.

Разом з тим, в перспективі зберігається можливість нарощування експорту, який складає основну частину українських поставок до Норвегії, але ця можливість об'єктивно залежить від кон'юнктури світового ринку кольорових металів.

Також зростає інтерес до українських будматеріалів, які в даний час мають цінову перевагу по відношенню до європейських аналогів. Основним стримуючим фактором при цьому буде тільки відсутність у українських виробників необхідної сертифікації, а також прямих стійких логістичних зв'язків.

Таким чином, враховую спрямованість уряду Норвегії на розвиток енергоефективності, відновлюваних джерел енергії и цифровізацію, створення магазину технологічних продуктів у Норвегії є перспективним.

3.2. Планування реалізації інвестиційного проекту

Інвестиційний проект – створення магазину технологічних продуктів у Норвегії «TastyElectronic».

Форма організації бізнесу – Приватне підприємство.

Для нашого інвестиційного проекту приміщення площею 90м² (рис. 3.1), вартістю 125 000 євро.

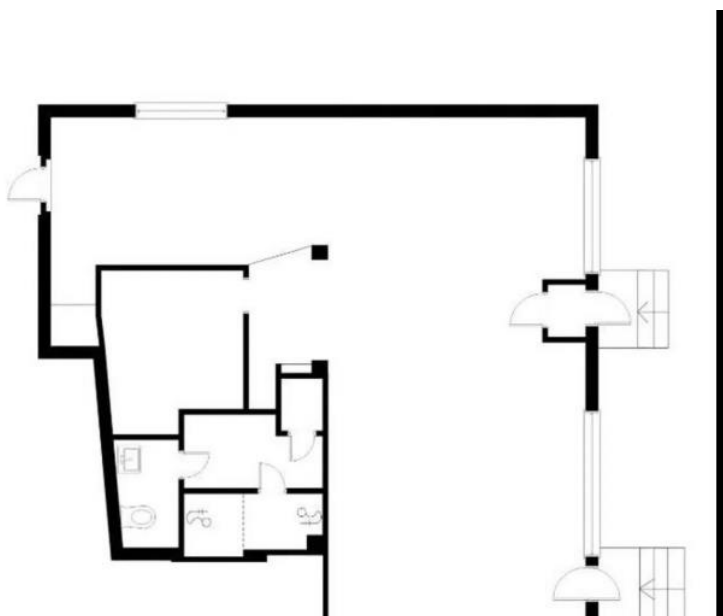

Рис. 3.1. Технічний паспорт приміщення під магазин технологічних продуктів [Ошибка! Источник ссылки не найден.]

Місце розташування. Норвегія, м. Осло. Приміщення знаходиться біля заливу Бунне-фьорд в столиці Норвегії. Дана пропозиція є вигідною, тому що продається готовий бізнес із усім обладнанням, ремонтом, постачальниками, що значно полегшує проведення інвестиційного проекту. До того ж агентство нерухомості, що продає даний об'єкт, у вигляді додаткових послуг пропонує допомогу в оформленні повного пакету документів для подачі на посвідку на проживання на основі бізнес імміграції, бізнес-консалтинг, юридичні та податкові консультації.

Клієнти, які відвідують магазин, отримають безкоштовний Wi-Fi, для перевірки роботи гаджетів на місці та комфортну атмосферу.

Середній клієнтопотік буде складати: 20 клієнтів в день із середнім чеком в 150 євро.

Середня заробітна плата у Норвегії складає 3553 євро [5].

Проведемо розрахунки бюджету проекту у таблиці 3.1.

Розрахунок річного бюджету проекту*

№ п/п	Стаття бюджету	Максимальний бюджет, тис євро
1	Інвестиційні витрати	145
1.1	Придбання готового бізнесу Інвестиційні витрати	125
2.1	Юридичне оформлення повного пакету документів для подачі на посвідку на проживання на основі бізнес іміграції, бізнес-консалтинг,	20
2	Поточні витрати	398
2.1	Послуги юридичні та податкові консультації.	24
2.2	Річна оплата праці 6 працівників	255
2.3	Соціальні відрахування на оплату праці ($2\%+0,6\%+5,15\% = 7,75\%$)	18
2.4	Витрати на сировину і матеріали	60
2.5	Амортизаційні відрахування	5
2.4	Витрати на утримання приміщення	24
2.5	Інші експлуатаційні витрати	12
	Бюджет проекту	543

*Складено автором за результатами власних досліджень

Таким чином, з проведених розрахунків можемо визначити, що річний бюджет проекту складає 543 тис євро., і з низ 145 тис євро інвестиційні витрати, і щорічні витрати бізнесу складуть 398 тис євро.

3.3. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проекту

Критеріями ефективності запровадження даного проекту є:

Вихід на потужність до кінця першого року до 50 клієнтів щодня із середнім чеком в 200 доларів. Із збільшенням кількості клієнтів на 25% відбудеться пропорційне зростання наступних поточних витрат:

– витрат на оплату праці і соціальні відрахування

$$(255+18) * 25\% = 68 \text{ тис євро};$$

– витрат та сировину і матеріали

$$60 * 25\% = 15 \text{ тис євро};$$

– витрати на утримання приміщення

$$24 * 25\% = 6 \text{ тис євро};$$

– інші експлуатаційні витрати

$$12 * 25\% = 3 \text{ тис євро.}$$

Загалом поточні витрати зростуть на:

$$68+15+6+3 = 92 \text{ тис євро}$$

Проведемо розрахунки ефективності бюджету проект у таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Розрахунок ефективності бюджету проекту, тис євро*

№п/п	Показник	2022	2023	2024	2025	2026	Разом
1	Інвестиційні витрати	145,0					0,0
2	Річні витрати на утримання магазину та працівників	398,0	490,0	490,0	490,0	490,0	2358,0
3	Валовий дохід	438,0	657,0	657,0	657,0	657,0	3066,0
4	Розмір ПДВ (14%)	61,3	92,0	92,0	92,0	92,0	429,2
5	Чистий дохід	376,7	565,0	565,0	565,0	565,0	2636,8
6	Загальний прибуток від реалізації продукції,	-21,3	75,0	75,0	75,0	75,0	278,8
7	Податок на прибуток (35%)	0,0	26,3	26,3	26,3	26,3	105,0
8	Чистий прибуток	-21,3	48,8	48,8	48,8	48,8	173,7
9	Чистий ефект від запровадження інвестиційного проекту	-166,3	-117,6	-68,8	-20,0	28,7	

*Складено автором за результатами власних досліджень

Таким чином, запровадження даного проекту дасть можливість вийти на європейський ринок та заробити 173,7 тис євро чистого прибутку протягом 5 років, а окупність проекту складе 4,5 роки.

Продисконтуємо отримані доходи та інвестиційні витрати, щоб визначити доцільність запровадження проекту із урахування ставки дисконтування.

Рівень інфляції Норвегії складає 1,3% [Ошибка! Источник ссылки не найден.]. Депозитні ставки у Норвегії коливаються на рівні 0,18% [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Ризики приймемо за 10%.

У такому разі ставка дисконтування складатиме:

$$(1+0,013)*(1+0,0018)*(1+0,1) - 1 = 0,116.$$

Визначимо коефіцієнт дисконтування для чотирьох років проекту:

$$2022 \text{ рік: } 1/(1+0,116)^1 = 0,8958.$$

$$2023 \text{ рік: } 1/(1+0,116)^2 = 0,8025.$$

$$2024 \text{ рік: } 1/(1+0,116)^3 = 0,7189.$$

$$2025 \text{ рік: } 1/(1+0,116)^4 = 0,6440.$$

$$2026 \text{ рік: } 1/(1+0,116)^5 = 0,5777.$$

У таблиці 3.3 проведемо розрахунки чистого приведеного доходу із урахування ставки дисконтування.

Таблиця 3.3

Розрахунок чистого приведеного доходу, тис євро*

№ п/п	Показник	2022	2023	2024	2025	2026	Разом
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Інвестиційні витрати	145					145
2	Чистий прибуток	-21,3	48,8	48,8	48,8	48,8	173,7
3	Амортизаційні відрахування	5	5	5	5	5	25
4	Чистий грошовий потік (2+3-1)	-161,3	53,8	53,8	53,8	53,8	53,7
5	Ставка дисконтування	0,8958	0,8025	0,7189	0,644	0,5777	
6	Чистий приведений дохід (NPV) (4*5)	-144,51	43,14	38,65	34,62	31,06	2,97

*Складено автором за результатами власних досліджень

Таким чином, запропонований інвестиційний проект – прибутковий із терміном окупності 4,5 років. Тож вкладати кошти у створення магазину у Норвегії доцільно. Це може стати прибутковим бізнесом.

Підводячи підсумок всьому вищесказаному, можна зробити наступні висновки. У розділі проведено обґрунтування розробки міжнародного інвестиційного проекту щодо створення магазину технологічних продуктів у Норвегії за рахунок придбання готового бізнесу. Даний інвестиційний проект є прибутковим. Чистий ефект від запровадження інвестиційного проекту протягом 4-х років складе 289,85 тис євро, чистий приведений дохід за аналогічний період дорівнюватиме 199,63 тис євро, а термін окупності складатиме 2 роки. Тож вкладати кошти у створення магазину технологічних продуктів у Норвегії доцільно.

ВИСНОВКИ

Норвегія – сучасна, високорозвинена країна з невеликою, але дуже сильною економікою. ВВП на душу населення є одним з найвищих у світі, що підтверджується десятиліттями успіху в нафтогазовому секторі та інших галузях світового класу, таких як судноплавство, суднобудування та аквакультура. Основні галузі промисловості підтримуються потужною та зростаючою галуззю професійних послуг (фінанси, ІКТ, юридична сфера), і перспективно нові можливості у медичних послугах та біотехнологіях.

Потужна співпраця між промисловістю та науково-дослідними установами залучає міжнародну науково-дослідну діяльність та фінансування. Норвезькі законодавці та підприємства вітають іноземні інвестиції як питання політики. Норвегія – це безпечне місце для ведення бізнесу, яке входить у 9 із 190 країн у рейтингу легкості ведення бізнесу Світового банку за 2019 рік, та 7 із 180 за Індексом сприйняття корупції TransparencyInternational за 2019 рік. Норвегія є політично стабільною, з потужним захистом прав власності та ефективною правовою системою.

Хоча Норвегія і не є членом Європейського Союзу (ЄС), вона є членом Європейського економічного простору (ЄЕЗ; включаючи Ісландію та Ліхтенштейн) і має доступ до руху Єдиного ринку ЄС осіб, товарів, послуг та капіталу. Уряд Норвегії продовжує лібералізувати своє законодавство про іноземні інвестиції з метою більш точної відповідності стандартам ЄС і протягом останнього десятиліття скоротив бюрократичні норми, щоб спростити інвестиції.

На підсумок необхідно зауважити, що у 2019 році Норвегія була 29-ю світовою економікою за рівнем ВВП, 35-ю у загальному експорті, 38-ю у загальному імпорті, шостою економікою світу за рівнем ВВП на душу населення та 38-ю за рівнем складності економіки за Індексом економічної складності (ECI).

За прогнозами економіка Норвегії готується до здорового відродження в 2021 році після спаду, спричиненого пандемією цього року. Посилення приватного споживання та зростання капітальних витрат, ймовірно, підтримають

внутрішній попит, тоді як відновлена зовнішня картина повинна принести користь ключовим статтям експорту. Однак стійкий характер пандемії та невизначений майбутній попит на нафту є ключовими ризиками, що чекають країну попереду.

Норвегія є експортно-орієнтованою країною, більшу частину валового випуску якої забезпечує енергетичний сектор. Незважаючи на високу значимість добувної промисловості, Норвегії вдалося уникнути ряду характерних для нафтовидобувної країни проблем. Багато в чому це було досягнуто за рахунок створення Національного фонду добробуту, кошти якого дозволили економіці країни подолати «велику рецесію» з мінімальним серед скандинавських країн падінням валового випуску, уникнути скорочення економіки в період другої хвилі рецесії в 2011-2012 роки, а також підтримують економічне зростання в даний час. Проте, залежність від світових цін на енергоносії продовжує залишатися фактором ризику для економічного зростання країни.

Було проведено обґрунтування розробки міжнародного інвестиційного проекту щодо створення магазину технологічних продуктів у Норвегії за рахунок придбання готового бізнесу. Даний інвестиційний проект є прибутковим. Чистий ефект від запровадження інвестиційного проекту протягом 4-х років складе 289,85 тис євро, чистий приведений дохід за аналогічний період дорівнюватиме 199,63 тис євро, а термін окупності складатиме 2 роки. Тож вкладати кошти у створення магазину технологічних продуктів у Норвегії доцільно.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Норвегия – Прямыеиностранныеинвестиции, в текущихценах (долл. США). – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://knoema.ru/atlas/%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%8F>
2. Норвегия. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://knoema.ru/atlas/%D0%9D%D0%BE%D1%80%D0%B2%D0%B5%D0%B3%D0%B8%D1%8F>
3. Норвегия: ресурсная модель экономического роста развитойстраны – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ac.gov.ru/files/publication/a/26496.pdf>
4. Обзорсостоянияэкономики и основных направлений внешнеэкономическойдеятельностиНорвегии – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://docplayer.ru>
5. Посібник зі створення бізнесу у Норвегії. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.altinn.no/en/start-and-run-business/>
6. 2020 InvestmentClimateStatements: Norway. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.state.gov/reports/2020-investment-climate-statements/norway/>
7. Altinn. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.altinn.no/>
8. DoingBusiness – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://russian.doingbusiness.org>
9. Ernst&YoungFinancialServices – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.ey.com>
10. FDI incomerpaymentsbyindustry. – [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://data.oecd.org/fdi/fdi-income-payments-by-industry.htm>.
11. Foreigndirectinvestment. StatisticNorway. – [Электронный ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ssb.no/en/utenriksokonomi/statistikker/di>

12. HDI Norway. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://countryeconomy.com/hdi/norway>
13. IndexofEconomicFreedom – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.heritage.org>
14. InvestinNorway. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://invinor.no/>
15. Long-termmanagementinvolatilefinancialmarkets – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.regjeringen.no/en/aktuelt/long-term-management-in-volatile-financial-markets/id2640383/>.
16. Lovedata: norvezhskiioresurssoderzhitbol'shinstvonormativno-pravovydokumentovNorvegii [Lovedata: NorwegianresourcecontainsmostofthelegaldocumentsofNorway]. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://lovdata.no>
17. McKinsey: – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <https://www.mckinsey.com/>
18. Mezhdunarodnyiivalyutnyiifond [Internationalmonetaryfund]. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.imf.org/external/russian>
19. NishithDesaiAssociates – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.nishithdesai.com> - Загло. з екрану. - Мова англ.
20. Norway – Corruption Perceptions Index. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://countryeconomy.com/government/corruption-perceptions-index/norway>
21. Norway – Global Innovation Index. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://countryeconomy.com/government/global-innovation-index/norway>
22. NorwayCompetitivenessRank. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/norway/competitiveness-rank>
23. NorwayEaseofDoingBusiness. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://tradingeconomics.com/norway/ease-of-doing-business>
24. NorwayEconomic Outlook. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.focus-economics.com/countries/norway>

25. NorwayEconomicSnapshot – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.oecd.org/economy/norway-economic-snapshot/>.
26. Norway. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.britannica.com/place/Norway>
27. Norway: Distributionofemploymentbyeconomicsectorfrom 2010 to 2020. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.statista.com/statistics/327388/employment-by-economic-sector-in-norway/>
28. Norway: Shareofeconomicsectorsinthegrossdomesticproduct (GDP) from 2009 to 2019. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.statista.com/statistics/327233/share-of-economic-sectors-in-the-gdp-in-norway/>
29. NorwegianAidStatistics – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://norad.no/en/front/about-norad/news/2019/norwegian-development-aid-in-2018>.
30. R&D TaxIncentives: Norway. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.oecd.org/sti/RDTax%20Country%20Profiles%20-%20NOR.pdf>
31. Santandertradeportal. Норвегия: иностранныеинвестиции – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://en.portal.santandertrade.com>
32. TARIC Consultation– [Электронный ресурс]. - Режим доступа: https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en.
33. Taxarticles. – [Электронный ресурс]. - Режим доступа:<https://web.archive.org/web/20090720053623/http://www.taxarticles.info/2009/06/tax-and-accounting-principles-in-finland/>
34. The EEA andNorwayGrants – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://eeagrants.org/about-us>.
35. TheWallStreetJournal– [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.wsj.com> — Загло. з екрану. - Мова англ.
36. TheWorldBankGroup – [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://www.worldbank.org>

37. WorldEconomic Outlook, GlobalManufacturingDownturn, RisingTradeBarriers – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2019/10/01/world-economic-outlook-october-2019>.